

veestnik

Letnik XXVI.

Celovec, petek, 1. oktober 1971

Štev. 39 (1524)

OBISK BREŽNJEVA V JUGOSLAVIJI:

Pomemben za nadaljnji razvoj prijateljstva in sodelovanja obeh držav

Kakor je bilo pričakovati, je obisk generalnega sekretarja CK KP Sovjetske zveze Leonida Brežnjeva v Jugoslaviji pritegnil splošno zanimanje najširše mednarodne javnosti. Že pred in med obiskom, še posebno pa v komentiranju beograjskih razgovorov je ves svetovni tisk na dolgo in široko pisal o vsebini in pomenu tega obiska — in sicer tako glede vpliva na razvoj mednarodnih dogodkov, kakor še posebej glede na nadaljnji razvoj odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Pri tem je bila vedno spel naglašena zlasti odločnost, s katero jugoslovanski voditelji branijo svojo dosledno politiko vsestranske neodvisnosti in samostojnega razvijanja socialističnih na-

čel. Ta politika nedvomno prihaja do izraza tudi v skupnem sporočilu, ki je bilo objavljeno ob koncu obiska; prav tako pa je načela te politike priznal in naglasil tudi Brežnjev sam, zlasti v svojem velikem govoru v Zemunu. Pred zbranimi delavci je ugotovil, da razlike v poteh in metodah socialistične graditve v posameznih državah ne smejo biti vir nezaupanja, dvomov ali celo poskusov vmešavanja. Torej je povedal isto, kar jugoslovanski voditelji poudarjajo že dolga leta.

V skupnem sporočilu je med drugim rečeno, da sodelovanje med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo temelji na podobnosti zgodovinskih usod, istovetnosti temeljev družbene ureditve, podobnosti pogledov na mnoge mednarodne probleme, na privrženosti načelom socialističnega internacionalizma, splošni borbi za mir, na neodvisnosti in enakopravnem mednarodnem sodelovanju ter na boju proti imperializmu. V boju za graditev socialistične družbe je danes in v prihodnje lahko nezamenljiv temelj edinole nauk Marxa-Engelsa-Lenina, ki se ga ustvarjalno sprejme in razvije v skladu s posebnostmi vsake dežele. Metode graditve socializma, ki od-

ražajo izkušnje in posebnosti razvoja posameznih dežel, so stvar narodov in delavskega razreda v posameznih deželah in naj si med seboj ne bi nasprotovale.

Jugoslovanski predsednik Tito je jugoslovansko-sovjetske razgovore ocenil kot zelo izčrpne ter ustrezajoče v duhu medsebojnega razume-

vanja in prijateljstva. V poslovnem govoru na beograjskem letališču je poudaril, da bo bivanje Brežnjeva v Jugoslaviji zelo pomembno za nadaljnji razvoj prijateljstva in sodelovanja obeh držav. „Razčistili smo mnogo stvari in utrli pot nadaljnjemu razvoju,“ je dejal predsednik Tito. Prav tako je ugotovil Brežnjev, da so bili razgovori v prijateljskem in konstruktivnem vzdušju ter so prispevali k utrditvi prijateljstva med obema parlijama in državama. V dokumentih, ki so jih podpisali med njegovim obiskom, pa je — kakor je naglasil Brežnjev — trden temelj in perspektiva za nadaljnji razvoj jugoslovansko-sovjetskega sodelovanja na vseh področjih.

Z naprednimi in demokratičnimi silami bomo glasovali proti naskoku nacionalističnih elementov

Proglas ZSO za državnozborske volitve 10. oktobra 1971

V prepričanju, da odgovorno vodstvo osrednje organizacije narodnostne skupnosti pri tako važnih odločitvah, kakršne so tudi za manjšino državnozborske volitve, ne sme molčati, marveč mora zavzeti določeno nedvoumno stališče ter dati svojim pristašem in

članom slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem nasploh jasne smernice, sta Nadzorni in Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem na skupni seji dne 3. septembra t. l. sklenila nasloviti na slovensko javnost na Koroškem naslednji

skega župana v Gleisdorfu na Štajerskem Rudolfa Fischerja ter za bivega Ritterkreuzträgerja grofa Ernsta Strachwitzja, ki je že leta 1952 kot poslanec državnega zbora značilno izjavil, da je „bila veleizdaja, ko je bila ustanovljena druga republika in tedaj še z zaprisego vezani oficirji niso držali zvestobe svojemu vrhovnemu poveljniku ter so na mah postali republikanci“.

Taka ÖVP in FPÖ pa stremita za oblastjo in zlasti za udeležbo na vladi.

Ob takem stanju za napredne in demokratične avstrijske sile pri teh volitvah ni druge alternative, kakor da združeno podprejo dr. Kreiskega za doseg takih jasnih razmer in take večine, da bo lahko brez pomoči kakršnekoli druge stranke in brez potrebnih kompromisov nadaljeval z doslednim izvajanjem svojega programa.

V očigled nevarnosti, da bi z okrepitevjo desničarskih elementov v državi prišlo do pomembnega sodoščanja le-teh, bomo koroški Slovenci 10. oktobra glasovali proti nacionalističnemu naskoku; svoj glas bomo dali za ohranitev in odločilno okrepitev socialistične vlade z dr. Kreiskym na čelu — ne nazadnje tudi v korist reševanja odprtih vprašanj naše narodnostne skupnosti.

Kljub utemeljeni kritiki, ki jo koroški Slovenci zaradi počasnega in zamudnega reševanja naših vprašanj s strani pristojne zvezne vlade upravičeno gojimo, moramo dr. Kreiskemu le priznati, da je bil on tisti, ki je

- z uvedbo kontaktnih razgovorov med predstavniki vlade in narodnostne skupnosti manjšino kot samostojen subjekt ter njena nerešena vprašanja sploh priznal in v zadnjem letu z obnovo teh razgovorov,
- s priznanjem pravice javnosti fantovski kmetijski šoli v Podravljah, ki jo je prej dr. Schleizer kot kmetijski minister absolutno odklonil,
- z dejanskim pričetkom gradnje lastnega poslopja za slovensko gimnazijo, ki jo je prejšnja vlada stalno le obljubljala in nikdar pričela,
- in z javno — čeprav skromno — podporo vsej slovenski narodnostni skupnosti, ki jo je prejšnja vlada dajala tajno samo njej blizu stoječi skupini,

po letih stagnacije to pereče vprašanje premaknil vsaj z mrtve točke.

Zato in ker pričakujemo, da bo dr. Kreisky v smislu započetege koncepta in v smislu svoječasno danih obljub ob ponovnem imenovanju za kanclerja nadaljeval reševanje odprtih vprašanj v sodelovanju s prizadeto narodnostno skupnostjo, bomo koroški Slovenci 10. oktobra glasovali za listo 1

Socialistično stranko Avstrije

Varnostni svet

ponovno obsodil Izrael

Varnostni svet OZN je od Izraela ponovno zahteval, naj ne spremeni statusa zasedenega dela Jeruzalema. Za resolucijo je glasovalo 14 članic, ena pa se je glasovanja vzdržala. Glavnemu tajniku Združenih narodov je Varnostni svet naložil nalogo, naj v 60 dneh poda poročilo o uveljavljanju te resolucije.

Kljub tej zahtevi Varnostnega sveta pa je izraelska vlada sprejela sklep, da bo nadaljevala s svojimi načrti v Jeruzalemu, to se pravi z akcijami, ki spreminjajo nekdanji jordanški del mesta.

Prakse tako očitnega negiranja sklepov in zahtev Združenih narodov se Izrael poslužuje že ves čas, odkar ima zasedene dele arabskega ozemlja. Ravno to pa je tudi glavni vzrok, da so propadla vsa dosedanja prizadevanja svetovne organizacije za miroljubno rešitev spora na Bližnjem vzhodu.

Graški jesenski velesejem

od 2. do 10. okt. 1971 - 1947 razstavljalcev iz 36 držav

Bogata ponudba blaga za kmetijstvo in gradbeno gospodarstvo, za gostinstvo in turizem ter za stanovanjsko opremo in gospodinjstvo

Petindvajset let podržavljene industrije

Pred 25 leti je avstrijski parlament sklenil enega najpomembnejših zakonov. To je bil zakon o podržavljenju več kot 70 industrijskih podjetij, ki so sedaj stebel avstrijskega gospodarstva. Republiko so doslej stala 1,8 milijarde šilingov, prinesla pa so ji veliko več. Samo leta 1969 so na vplačanih davkih državno blagajno okrepila za 4,9 milijarde šilingov, na dividendah pa so državi do leta 1969 plačala 3,1 milijarde šilingov.

Toda to ni vse, kar so podržavljena podjetja prispevala v prid avstrijskemu narodnemu gospodarstvu. S 44 milijardami šilingov, ki so jih doslej investirala za razširitev in modernizacijo proizvodnje, so znatno poživila investicijsko dejavnost, istočasno pa tudi bruto proizvodnjo in izvoz. Levji delež svojih investicij, okroglo 40 milijard šilingov, so krila z lastnimi denarji, njihov delež v vrednosti avstrijske industrijske proizvodnje pa je lani znašal 21 odstotkov ali 42,6 milijarde šilingov. Na izvozu v vrednosti 74,3 milijarde šilingov so bila podržavljena industrijska podjetja lani udeležena s 14,5 milijarde šilingov.

Ko je pred 25 leti avstrijski parlament sklepal o podržavljenju podjetij, ki so ob koncu druge svetovne vojne ostala brez lastnika, je moral 26. julija 1946 svoje zasedanje prekiniti. Sredi zasedanja je tedanji sovjetski predstavnik zasedbenih sil prijavil sovjetske lastninske pravice na vrsti podjetij, ki jih je hotel parlament podržaviti. Toda parlament je vztrajal na stališču svoje suverenosti in kljub ugovoru soglasno sklenil potreben zakon.

Iz ruševin druge svetovne vojne se je potem v rokah države začela razvijati avstrijska ključna industrija zlasti na področju železa in jekla, na področju energetskih virov premoga, elektrike in nafte ter na področju kemičnih izdelkov. Epohalni izum tako imenovanega LD postopka za pridobivanje jekla je dal tej industriji enako mednarodni sloves kot pa izdelki na osnovi dušika v Linzu.

Obsežna investicijska dejavnost podržavljene industrije ni omogočala le večanje števila prebivalstva, ki je v podržavljenih podjetjih dobilo svoje delovno mesto (koncem leta 1970 je znašalo 103.068 oseb), marveč je odpirala avstrijskim industrijskim izdelkom tudi pot v svet. Lani je podržavljena industrija železa in jekla dosegla izvoz v vrednosti dobre milijarde šilingov, strojna industrija pa v vrednosti 300 milijonov šilingov; poleg tega sta elektroindustrija in kemična industrija lani izvozili izdelkov v vrednosti 2,1 milijarde šilingov. Na celo-

kupnem izvozu so bila torej podržavljena podjetja lani udeležena z 19,6 odstotka.

Podržavljena industrija je bila dolga leta vedno spet predmet političnih trenj med avstrijskimi strankami, vsled česar se ni mogla

Sovjetske železnice imajo velike načrte

Za sovjetske železnice velja, da prevozijo skoraj polovico vsega železniškega tovora na svetu. V razvojnem programu do leta 1975 pa je med drugim predvideno, da železnice vsak dan prevozijo več kot 10 milijonov potnikov, medtem ko so številke o tovornem prometu naravnost astronomske: tri trilijone in 50 milijard ton-kilometrov.

Železniško omrežje v Sovjetski zvezi obsega 135.000 km prog, od katerih je zdaj v celoti elektrificiranih 34.000 km. Sedanji petletni načrt predvideva elektrifikacijo nadaljnjih 7000 km prog. Predviden je tudi nakup številnih lokomotiv s 6000 konjskimi močmi, število tovornih vagonov pa naj bi se v petih letih povečalo za približno 430.000.

Čez dve ali tri leta bodo v Sovjetski zvezi uvedli vlake, ki bodo vozili s hitrostjo 200 km na uro.

tako razvijati, kot bi se lahko. Končno je na merodajnih meslih le prodrlo spoznanje, da je gospodarska stabilnost naše države v veliki meri odvisna od gospodarske trdnosti podržavljenih podjetij, vsled česar njena problematika ne more biti predmet dnevne strankarske politike. Podržavljena industrija je dobila končno svoje upravno telo v Avstrijski industrijski družbi ÖIG, ki je bila pozneje preimenovana v ÖIAG. S tem je bila dana tudi osnova za ustrezno koncentracijo in kooperacijo med podjetji podržavljene industrije. Zakonodajalec je namreč ÖIAG izrecno naročil, da mora tekom štirih let po strokah združiti podjetja podržavljene industrije.

ÖIAG pa opravlja sedaj tudi vlogo koordinatorja na področju investicij podržavljene industrije. Do leta 1975 bo po obstoječih načrtih investirala skupno 28 milijard šilingov. S tem bo lahko vidno povečala konkurenčno sposobnost podržavljene industrije na mednarodnem trgu. Ta pa bo lahko še večja, če bo prišlo — kakor je to zahteval na sedmem kongresu Avstrijske sindikalne zveze njen prezident Benya — do širše kooperacije med podržavljeno in privatno industrijo v naši državi. Prva znamenja v tej smeri, združitev Siemensovega koncerna v Avstriji s podržavljeno elektroindustrijo, so vsekakor pozitivna.

(bl)

Razstava „Cvet in sad 71“

na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani

Tudi letos bo v prvih dneh oktobra na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani razstava cvetja, sadja, gob in pripomočkov, znana pod imenom „Cvet in sad“, ki jo Gospodarsko razstavišče v sodelovanju z Zvezo hortikulturnih društev Slovenije letos prireja že tretjič.

Informativni in vzgojni sektor razstave bo imel dva oddelka: v prvem bodo prikazali cvetje in zelenje v stanovanju in neposrednem bivalnem okolju, na balkonu in na vrtu, v drugem pa varstvo okolja s primeri iz uničene sredine in grozljivimi prikazi posledic brezvestnega uničevanja. Del razstavnih motivov bodo prikazali z zvočnimi diaporojektorji, zato je Zveza hortikulturnih društev Slovenije že pred meseci razpisala natečaj z nagradnim izborom najboljših barvnih motivov iz vrtnarstva, sadjarstva ter urejanja in varstva krajine.

Jutri popoldne bo na Gospodarskem razstavišču tekmovanje v vezanju šopkov in vencev, za kar vlada veliko zanimanje zlasti med poklicnimi vrtnarji, pa tudi med ljubitelji. Za širše občinstvo pa bo posebno zanimiva tudi razstava gob, ki jo prav tako prirejajo v okviru razstave „Cvet in sad“. Prikazali bodo izbor užitnih, neužitnih in strupenih gob, kar naj bi obiskovalce opozorilo na široke možnosti in koristi, pa tudi nevarnosti nabiranja gob.

Letos bodo razstavljalci prejeli poleg pismenih diplom tudi posebne plakete, in sicer zlate, srebrne ter bronaste. Za tekmovanje v vezanju šopkov in vencev pa je razpisanih tudi več nagrad.

IZ DRUGIH LISTOV - IZ DRUGIH LISTOV - IZ DRUGIH LISTOV - IZ DRUGIH LISTOV - IZ DRUGIH LISTOV - IZ DI

Die Sperrstunde nahte in einem Klagenfurter Gasthaus bereits, als ein Staatspolizist zwischen zwei tiefen Schlucken aus seinem Bierglas der um ihn versammelten kleinen Runde verkündete: „Ich glaub, die schicken uns absichtlich immer in die falsche Richtung, damit wir niemanden erwischen.“ Das Gespräch drehte sich um die in Kärnten immer aktiver werdenden Ortstafelübermalen, von denen man mit gewisser Sicherheit behaupten kann, daß es sich bei ihnen um slowenische Studenten handelt, die in Selbsthilfe das nachholen, was den in Österreich lebenden Minderheiten im Artikel sieben des Staatsvertrages zugesagt, doch nie erfüllt wurde: die zweisprachige Beschriftung der Ortstafeln.

Was kürzlich im Burgenland als Neuheit diskutiert werden konnte, als sich eines Morgens neben den deutschsprachigen Ortsbezeichnungen auch die kroatischen Namen auf den Ortsschildern befanden, ist in Kärnten längst keine Seltenheit mehr. Im gemischtsprachigen Gebiet Unterkärntens werden schon mit großer Regelmäßigkeit Ortsbezeichnungen überpinselt, mit Flugblättern überklebt oder die Tafeln auch mit der slowenischen Ortsbezeichnung versehen. Die Mehrheit der in Kärnten erscheinenden Tageszeitungen nimmt solche nächtlichen Vorfälle inzwischen mit derselben Aufmerksamkeit zur Kenntnis wie

einen durchschnittlichen schweren Verkehrsunfall — man meldet das Ereignis im Lokalteil mit einem Einspalter und geht dann zur Tagesordnung über. Der gleichbleibende lakonische Schlußsatz: „Die Staatspolizei hat die Ermittlungen aufgenommen.“ Doch die Erfolgsbilanz der ansonsten nicht uniformierten Staatspolizisten bleibt bei der Suche nach den Initiatoren solcher Übermalungsnächte, die

aufenthalt zu einer „Malaktion“ zu nutzen. Und bei der Staatspolizei wie auch in weiten Bevölkerungskreisen macht sich die Ansicht breit, daß es problemloser ist, die „Täter“ nicht zu erwischen, denen nach dem Gesetzbuch vermutlich nicht viel mehr als eine „boshafte Sachbeschädigung“ vorgeworfen werden kann.

Der Kreis jener, die nach bedingungsloser „Rache“ schreien und

wird es aber kaum kommen, denn solche Verfahren werden nach Wien delegiert, um in Klagenfurt den zu erwartenden Spektakel zu vermeiden. Höheren Ortes weiß man aber auch um die Problematik der Minderheitsfrage und hat wenig Interesse an einem „Musterprozeß“, wie ihn sich die jungen Slowenen vorstellen, die meinen, die im Staatsvertrag gegenüber den Minderheiten gemachten Versprechungen selbst einlösen zu können. Bisher wurde nämlich jedem nach Kärnten kommenden Politiker, der ein höheres Amt anstrebte (zuletzt Präsidentschaftskandidaten Dr. Waldheim) die Gretchenfrage gestellt, wie er es mit dem Staatsvertragsartikel 7 halten wolle, und immer hatten die slowenischen Fragesteller höfliche, aber ausweichende Antworten erhalten. Der damit konfrontierte, jedoch Solidarität und Toleranz predigende Landeshauptmann Sima hatte auch nicht mehr zu sagen, als daß man dieses Problem noch lösen müsse — indem man wartet, bis es die Minderheit so gut wie nicht mehr gibt, wie die Slowenen meinen.

Ein Prozess um die „boshafte Sachbeschädigung“ von Ortstafeln müßte nun aber wohl oder übel zu einer Klärung der Rechtsituation um den vielzitierten Artikel führen — gerade zu einer solchen Klärung sieht man sich derzeit aber außerstande.

(„Die Furche“, 11. 9. 1971)

„Nur keine Täter!“

man unter „Schmieraktionen“ katalogisiert hat, in höchstem Grade mager. Dies trifft für die nach Jungslowenen aussehenden Ortstafelbemalungen ebenso zu, wie für die Bekleckerungen von Grab- und Gedenksteinen für jugoslawische Partisanen des letzten Weltkrieges, die ihre Urheber eher im Kreis der „Treudeutschen“ haben dürften.

WAS IST MIT ARTIKEL 7 DES STAATSVERTRAGES?

Für einige aus Kärnten stammende slowenische Studenten, die zum linken Flügel der Wiener Universität gehören, ist es so beinahe schon zu einer sportlichen Übung geworden, einen Kärnten-

fast dazu bereit wären, für ein solches Vorgehen der Wiedereinführung der Todesstrafe zuzustimmen, ist klein. Er wurde lediglich im Sommer von einigen Urlaubern aus deutschen Gauen verstärkt, die am Klopeinersee weilten und sich durch den Umstand, daß eine Mal- und Flugzettellaktion ausgerechnet ihnen galt, um den Ruf der sich benachteiligt fühlenden Slowenen über die Grenzen hinauszugetragen, in ihren (auch Denk-) Ferien gestört fühlten, wie es ein Leserbriefschreiber ausdrückte.

Ausgerechnet nach dieser Aktion glaubte man aber, die Täter ausgeforscht zu haben. Die Indizien reichen für eine Anzeige gegen drei slowenische Studenten aus, verlautete aus dem Kreis der Staatspolizei. Zu einem Prozess

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK — Upravni odbor glavne skupščine OZN je zavrnil zahtevo ameriškega predstavnika, naj bi glavna skupščina v sklopu enotne razprave obravnavala dve nasprotujoči si resoluciji o kitajskem predstavištvu v svetovni organizaciji. S tem je Amerika doživela prvi poraz v tem vprašanju, ko se pod pritiskom svetovne javnosti sicer zavzema za sprejem LR Kitajske v OZN, vendar hoče hkrati obdržati sedež v Združenih narodih tudi Čangkajškemu režimu na Tajvanu, kar pa odločno odklanja Peking, ki meni, da more biti v svetovni organizaciji le eno kitajsko predstavišтво. Dokončna odločitev bo padla šele po obširni razpravi v glavni skupščini.

LONDON — Britanska vlada je ukazala 90 funkcionarjem, ki so člani sovjetskega diplomatskega trgovinskega predstavištva v Veliki Britaniji, naj tekom dveh tednov zapustijo državo; nadaljnjim 15 sovjetskim predstavnikom, ki so trenutno v tujini, pa je prepovedala vrnitev v Britanijo. Vseh 105 sovjetskih funkcionarjev obtožujejo, da so vpleteni v vohunsko dejavnost. V Moskvi so na ta ukrep britanske vlade ostro reagirali. Očitke glede vohunstva so zavrnil ter britanski vladi očitali, da hoče ovirati sedanja prizadevanja za zmanjšanje in odstranjanje napetosti med Vzhodom in Zahodom.

STOCKHOLM — Švedsko prizivno sodišče je potrdilo obsodbo, ki jo je izreklo okrožno sodišče proti ustaškima zločincema Miru Barašiču in Anđelku Brajkoviću, ki sta aprila letos umorila jugoslovanskega poslanika na Švedskem Vladimira Roloviča. Oba zločince sta bila obsojena na dosmrtno ječo. Istočasno je prizivno sodišče povišalo kazen organizatorja atentata Anteja Stojanova, ki je bil prvotno obsojen na štiri leta zapora, zdaj na sedem let zapora; nasprotno pa je ostalima dvema sodelavcema Marinku Lemu in Stanislavu Miličeviću kazen znižalo od dveh let na 18 mesecev zapora.

MONTREAL — Ob koncu petnajstdnevne konference o letalskem prometu, ki se je sestala pod pokroviteljstvom mednarodne organizacije za civilno letalstvo (ICAO), so v Montrealu podpisali mednarodno konvencijo „za zatiranje nelegalnih dejanj, ki lahko ogrožajo varnost civilnega letalstva“. Konvencija označuje kot hudo kršitev skupnega prava vsako nasilno dejanje, ki je usmerjeno proti potnikom letala med poltom, če lahko to dejanje kakorkoli ogroža varnost letala, in vsako poškodbo na samem letalu ali raznih napravah, če lahko škoda prepreči reden in varen polet.

MÜNCHEN — Neki mlad pripadnik skrajne desničarske organizacije je prejšnji teden oklofutal zahodnonemškega kanclerja Brandta, ko je le-ta obiskal odbor za olimpijske igre v Münchenu. Med napadom na kanclerja je „atentator“ zakričal, da je to za Brandtovo vzhodno politiko. Brandt je že drugi nemški kancler, ki je bil oklofutun v javnosti. Podobna usoda je doletela že njegovega predhodnika Kiesingerja, le da je bil ta deležen take „pozornosti“ prav z nasprotne strani, namreč z obtožbo, da je sodeloval z nacisti. Napadalec na kanclerja Brandta pripada skrajni desničarski stranki NPD ter je baje sodeloval že pri več terorističnih akcijah. Predsednik socialdemokratske stranke na Bavarskem je v tej zvezi poudaril, da mora biti ta dogodek opozorilo, kam lahko privede oživljanje nacionalističnega vzdušja.

TOKIO — Japonski cesar Hirohito je v spremstvu cesarice Nagako odpotoval na 18-dnevno potovanje po nekaterih zahodnih državah. To je prvič v 2600-letni zgodovini japonske monarhije, da je vladajoči monarh odpotoval v inozemstvo. Najprej se je cesar Hirohito na Aljaski sestal z ameriškim predsednikom Nixonom, potem pa je odpotoval na Dansko, od koder ga bo pot vodila še v Belgijo, Francijo, Veliko Britanijo, Nizozemsko, Švico in Zahodno Nemčijo.

BEOGRAD — Predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito se bo, kakor je slišati iz sicer dobro obveščenih krogov, v drugi polovici oktobra sestal z romunskim predsednikom Nicolaom Ceausescu. Politični opazovalci menijo, da se bosta oba državna predvsem pogovarjala o nedavnem obisku prvega tajnika sovjetske KP Brežnjeva v Jugoslaviji. Za konec oktobra pa je predviden obisk jugoslovanskega predsednika v Ameriki.

BRUSELJ — Belgijski kralj Baudoin je takoj po vrnitvi s svojega obiska v Avstriji na predlog vladajočih koalicijskih strank — krščanskosocialne in socialistične stranke — podpisal dekret o predčasni razpustitvi parlamenta in razpisu novih volitev, ki so bile določene za 7. november.

SLOVENŠČINA DOMA IN V SVETU

„Po svetu je še precej ljudi, tudi izobraženih, ki za slovenski jezik sploh ne vedo. Menijo, da v Jugoslaviji govorimo pač jugoslovansko. (Če pomislimo na naše reklame, imajo celo prav.) Veliko jih je, ki zamenjujejo slovenščino s slovaščino in slovniščino in — roko na srce — tudi med nami je veliko takih, ki ne vedo, da gre za tri slacer sorodne, a popolnoma samostojne jezike. Prav tako pa Slovenec tudi ne ve, kako je njegova materinščina po svetu že razširjena in najbrž ne slutiti, kako pri tujcih čedalje bolj raste zanimanje za slovenski jezik in za književnost.“

Tako ugotavlja Andrej Arko v članku „Slovenščina se uveljavlja“, ki je bil pred kratkim objavljen v ljubljanskem Delu in iz katerega povzemamo tudi naslednje zanimive podatke.

Razen v Sloveniji predavajo zdaj v Jugoslaviji slovenski jezik še na petih univerzah: na zagrebškem vseučilišču imajo popolno stolico za slovenščino in književnost, ki pa jo študirajo kot del jugoslovanske filologije; v Novem Sadu je stolica za slovenski jezik in književnost; v Beogradu je lektorat za slovenski jezik, imajo pa tudi profesorja za književnost, ki poleg tega predava tudi novo srbsko književnost; na univerzi v Skopju imajo za slovensko književnost profesorja in lektorice; oboje — jezik in književnost — pa predavajo tudi v Zadru. Zanimanje za slovenski jezik vlada tudi na univerzi v Sarajevu, le predavatelja ni, pač pa imajo predavanja o slovenski književnosti.

Prav presenetljivo je, s kakšno naglico si utira slovenščina pot po univerzah po svetu, med neslovenskim življenjem. Tržaška univerza ima nastavljenega profesorja za slovenščino, ki je Italijan, honorarni lektor je Slovenec, nameravajo pa postaviti še rednega lektorja. Na fakulteti za moderne jezike v Vidmu ustanavljajo stolico za slovansko jezikoslovje; predstojnik stolice bo Slovenec, ki bo predaval tudi slovenski jezik in književnost. Na univerzi v Padovi delujeta dva slovenska profesorja. V Rimu, kjer deluje nekdanji študent ljubljanske slavistike, imajo tudi redni lektorat z obveznimi izpiti. Na neapeljski univerzi mesto zdaj ni zasedeno, na vsak način pa bi slovenščino radi znova uvedli. V Milanu pa je deloval zdaj že pokojni profesor, po rodu Italijan, ki je odlično obvladal slovenščino in sodeloval med drugim tudi pri delu za slovanski

jezikovni atlas za italijansko ozemlje ter objavil zgodovino slovenske književnosti.

BEVKOVA SOBA

v idrijskem muzeju

Ob nedavni prvi obletnici smrti priljubljenega slovenskega pisatelja Franceta Bevka je bila v Idriji posebna svečanost, ko so v tamkajšnjem mestnem muzeju odprli Bevkovo spominsko sobo.

V muzeju je bila namreč urejena Bevkova delovna soba, prav takšna, kakršno je imel pisatelj v svojem stanovanju v Ljubljani. Poleg drugih predmetov so v sobi razstavljeni tudi številna darila, ki jih je prejel Bevk od učencev in šol širom Slovenije, saj je veljal za najbolj priljubljenega mladinskega pisatelja. V predsobi pa si obiskovalec lahko ogleda priznanja, ki jih je France Bevk prejel za svoje življenjsko delo. Med drugim sta razstavljeni tudi listini častnega občana, saj mu je to visoko priznanje podelila občinska skupščina v Idriji leta 1960 ob njegovi 70-letnici življenja in 50-letnici literarnega ustvarjanja, občinska skupščina v Novi Gorici pa posmrtno.

Na slovesnosti v Idriji pa so podelili tudi „zlato knjigo“, ki jo vsako leto podeli Mladinska knjiga tistemu pisatelju, za katerega so se odločili mladi bralci. Že tretjič je slovenska mladina to priznanje izrekla Francetu Bevku.

O slovenščini na avstrijskih univerzah ugotavlja Andrej Arko naslednje: „Na Dunaju je redni lektorat, ki ga vodi koroški Slovenec Pavel Zdovc. V okviru slavistike pripravljajo slušatelji disertacije tudi iz slovenščine, zlasti dialektologije. Tu delujeta tudi profesorja Josip Hamm in František F. Mareš, ki pospešujeta študij slovenščine. Lektorat na graški univerzi vodi koroški Slovenec dr. Erich Prunč in književnost predavajo z ostalo slovansko književnostjo. Tudi v Salzburgu se začnajo zanimati za slovenščino, v Celovcu pa so že ustanovili novo fakulteto za moderne jezike in upamo, da bo polno zastopana tudi slovenščina, vendar le upamo. Vse kaže, da jim bolj ustreza srbski ali hrvaški jezik! Komentar je odveč.“

Slovenščina je „udomačena“ seveda tudi v drugih slovanskih državah. V Bratislavi imajo lektorat, katerega vodja hkrati tudi prevaja iz slovenščine. Stalni lektorat je na Karlovi univerzi v Pragi, kjer ima slovenščina lepo tradicijo. S slovenščino se bavijo tudi na univerzi v Brnu. Prav tako ima slovenščina svoje mesto na Poljskem, predvsem v Krakovu in Varšavi, pa tudi v Poznanju, v Lublinu, v Lodzu in drugih krajih. Na univerzi v Budimpešti sicer ni lektorata za slovenščino, je pa tam profesor, ki se uspešno bavi z njo. V Bukarešti imajo lektorata za makedonščino in srbski oziroma hrvaški jezik, ustanovili pa bi tudi slovenski lektorat, če bi imeli v Sloveniji romunskega. Lektorat slovenščine imajo v Sofiji ter ga vodi profesorica, ki je po rodu napol Slovenka. Zanimivo pa je, da v celi Sovjetski zvezi ni pravega stalnega lektorata za slovenščino.

Na nemških univerzah vlada neverjetno veliko zanimanje za slovenski jezik in književnost. Redni lektorati so v Frankfurtu in Münchnu, medtem ko ima univerza v Göttingenu občasne tečaje slovenščine, s podobno mislijo pa se bavijo tudi v Regensburgu in Saarbrückenu. Podobno je tudi v Vzhodni Nemčiji, kjer vlada zanimanje za slovenščino zlasti v Berlinu in Leipzigu. Na danski univerzi v Aarhusu deluje strokovnjak za slovenščino, ki je celo že napisal izvrstno slovensko slovnico. Tudi na Norveškem je opaziti zanimanje za

ČLOVEK MED SVOBODO IN NASILJEM

V ponedeljek je deželni glavar Sima v okviru posebne slavnosti v celovškem Domu glasbe odprl letošnje 18. koroške visokošolske tedne. Da te tedne letos prvič izvaja nova univerza v Celovcu, smo poročali že v zadnji številki našega lista, ko smo navedli tudi seznam posameznih predavanj.

Na otvoritveni svečanosti se je deželni glavar spomnil dosežanj razvoja teh prireditev, potem pa spregovoril o temi letošnjih visokošolskih tednov, ki se glasi „Manipulirani človek — med svobodo in nasiljem“. Poudaril je, da manipulacija lahko postane velika nevarnost za človeštvo, če pomislimo na ljudi, ki so preveč poslušni ali preleni, da bi si izoblikovali svoje lastno mnenje. Nasprotno pa se svobodomiselnemu človeku ni treba bati, samo da je voljan zoperstaviti se varuštovu. Izrazil je upanje, da bo znanost našla sredstva in poti, da zavaruje svobodo človeka, ki jo ogroža manipulacija. Spričo te grožnje, ki daje stvarim druge vrednosti ter omejuje razsodnost in možnost odločanja človeka, je gotovo, da bodo predavanja visokošolskih tednov imela velik odmev, je naglasil deželni glavar.

V tem smislu je spregovoril tudi rektor celovške visoke šole za vzgojne znanosti univ. prof. dr. Schöler, ki je dejal, da bi morali visokošolski tedni služiti temu, da bi uspehe znanosti približali vsem. To bi služilo tudi ciljem nove visoke šole, ki išče oblike, da bi človeka postavila v središče raziskovanja in znanosti.

slovenščino. V Veliki Britaniji doslej sicer še ni pravega lektorata, so pa stiki slavistov z univerzami v Oxfordu, Cambridgeu in Nottinghamu, kjer bi menda radi ustanovili lektorat. Stolico za slovenščino ustanavljajo tudi v Parizu, prav tako pa se zanimajo za slovenščino na univerzi v Nancyju, kjer so že doslej uspešno zamenjavali štipendiste. Končno predavajo slovenščino tudi na nekaterih univerzah v Združenih državah Amerike in v Latinski Ameriki, utegne pa si utreti pot celo na Japonsko.

Izreden prodor slovenščine v širni svet morda najbolj dokazuje dejstvo, da so pred vojno poučevali slovenščino le v Pragi in deloma v Padovi, medtem ko zdaj deluje na filozofski fakulteti ljubljanske univerze že poseben odbor za pospeševanje pouka slovenskega jezika v tujini, ki stolicam, kjer je zastopana slovenščina, pošilja knjige, publikacije in magnetofonske trakove. Velik pomen za pospešeno zanimanje za slovenski jezik pa imajo seveda vsakoletni seminarji v Ljubljani, ki so doslej privabili skupno že 450 udeležencev — strokovnjakov za slovenski jezik in književnost iz vseh delov sveta.

Morda se bo ob takih dejstvih nekoliko posvetilo tudi v zabilih bučih tistih ljudi pri nas na Koroškem, ki še vedno menijo, da je slovenščina manjvreden jezik in da se ga ne izplača učiti.

KULTURNE DROBTINE

● V počastitev občinskega praznika so v Idriji odprli prenovljene prostore mestne knjižnice in čitalnice v stavbi nekdanjega rudniškega magazina. Knjižnica ima 30.000 knjig. V Mestni galeriji pa je bila odprta razstava del slikarja Marjana Dovjaka ter so razstavljeni tudi nekatera njegova dela, ki jih je napravil med letošnjo slikarsko kolonijo v Idriji tik pred svojo tragično smrtjo.

● Moskovska filharmonija je svojo jubilejno 50. sezono začela s slavnostnim koncertom, prirejenim ob 65-letnici rojstva slavnega sovjetskega skladatelja Dimitrija Šostakoviča. Slavljenec se koncerta vsled bolezni ni mogel udeležiti, orkester pa je vodil njegov sin Maksim, nagradenec zadnjega tekmovanja sovjetskih dirigentov.

● Italijanski policiji je uspelo izslediti tatovo, ki so v zadnjih tednih ukradli večje število dragocenih umetnin. Samo v nekem avtomobilu v Genovi je policija odkrila 28 dragocenih slik, katerih vrednost cenijo na okroglo 4 milijone šilingov.

● Narodno pozorišče v Sarajevu, ki je najstarejše poklicno gledališče v Bosni in Hercegovini, obhaja v pravkar začeli sezoni svojo petdesetletnico. Jubilejno sezono so začeli s premiero dramatizacije knjige Rodoljuba Čolakoviča „Kuća oplakana“.

● Tudi v največjem moskovskem gledališču „Bolšoj teatr“ se je začela nova sezona; začeli so jo kot običajno s predstavo baleta „Labodje jezero“ Petra I. Čajkovskega. Za to sezono je vsekakor značilno, da bo vodilo moskovsko gledališče veliko gostovalo tudi v tujini, in sicer — kakor smo v našem listu že poročali — na Dunaju, prav tako pa tudi na Madžarskem ter v Pragi in Parizu.

ZONE SVETINA

UKANA

DRUGA KNJIGA

Nataknili so prašička na raženj, Marko ga je vrtel nad plameni, vsem se je cedila slina. Posedli so okoli ognja in nestrpno čakali.

Ko je bil pufek pečen, so bili še bolj židane volje. Izvlekli so nože in si jeli rezati velike kose mesa — kolikor je kdo hotel. Tudi vina ni manjkalo. „Tako je kot v komunizmu,“ je dejal Marko.

Rus Mihajlo se je smejal in pil. Z močnimi belimi zobmi je trgalo meso in se otepalo, ko so silili vanj, naj pove, kako je nemško kinopredstavo spremenil v vojno.

„Nič posebnega,“ je začel pripovedovati na pol po rusko na pol po slovensko. „Zvedeli smo, da so vas pri Idriji resno prijeli. Saj so celo iz Trsta odšle tja čete in noter na Kras smo slišali topove. Pemc mi je sporočil, naj jim posvetim, da bo odjeknilo malo dlje, in mi poslal dva nahrbtnika plastika. S Seidovom sva izbrala kino, v katerem sva včasih tudi sama poslušala zvoke zmagoslavij nemških fanfar. Nekega večera sva se vsak s svojim kovčkom pojavila pri vhodu. Vojska je gledala film o invaziji na Norveško. Brez težav sva pritovorila vsak svoj kovček do sedežev. Mine so bile tempirane. Na filmskem platnu je rjovel Göbbels, v tedenskem pregledu pa so kazali takoj za njim napad letalstva na vzhodni fronti. Med tuljenjem

šluk sva neopaženo odšla. Med vrati sem gledalcem na tihem voščil: Sieg heil.

Bila sva že zunaj območja mesne obrambe, ko je zadonela eksplozija in kmalu za njo še ena. Pod nebo se je dvignil ogromen stebel dima. „Črti jih vzami,“ sem si dejal, to imate za Stalingrad. Do polnoči so odvažali mrtve. Osemdeset razmrčvarjenih trupel je pokopal razrušeni strop, petintrideset pa jih je umrlo še v bolnišnici. Menda ni nihče ostal cel, kar jih je bilo v dvorani. Kdor pa je ostal živ, si je prav gotovo pral gate.

„Marko, ta pa jih je pomedel več, kot si jih ti, pa če je bil vlak še tako natlačen, a?“

„O, ne,“ se je razhudil miner in odložil od ust na pol oglodano kost. Po kosmati bradi se mu je cedila mast. „Veš, koliko se jih je stegnilo, ko sem zabrisal tisti transport v Savo? Sto petintrideset!“

Marko je zamolklo zakašljajal.

„No, ali si prehlajen?“ ga je nekdo dregnil.

„Kaj ne bi bil, ko sem od treh popoldne pa do mraka čepel v vodi, in to meseca februarja! V neko vas sem šel na ogled. Ko sem se že vračal proti hribom, me je nekdo izdal. Tik pod goro, kjer iz grape priteče voda, sem jih zagledal, kako gredo za menoj kakor sledni psi. Kaj sem hotel! S ceste sem se pognal v strugo, po njej navzgor, potem pa z glavo pod brežino. Nad menoj so hodili, bilo je, kot bi mi s škornji gazili po trebuhu. Če ne bi bil imel s seboj zelenke, bi bil zmrazil. Iz vode pa sem se izvlekel šele, ko je bilo mirno kot ob stvarjenju sveta. Preden sem prišel do svojih, sem bil že leden mož. Dobra ženska me je posadila za peč, in ko sem si opomogel, me je vzela še v posteljo, da sem ga še tam otajal.“

Vsi so se smejali. Poljak Tomo pa ga je pobaral, naj pove, kako je šel scat na štab gestapa.

„Ljudje so čudni. Kam pa bi šel, če te prime? V najbližji lokal, ali ne? Park hotel je bil najbližji. Prvega Nemca, ki sem ga srečal v veži, sem vprašal: ‚Bitte Klosel?‘ — in se prijel za hlače. Zakrohotal se je in me peljal tja, kamor gre tudi general peš.“

„Ta gre še kam drugam, Marko. Lahko se še kje srečata, ker ti precej laziš naokrog.“

Medtem ko so govorili vse križem, je Marko poiskal Pemca in ga poprosil za nekaj besed med štirimi očmi.

„Ano si aretiral, Pemc. Prosim te, da je ne spravite pod zemljo. Nekajkrat je bila z menoj. Ni slaba. Prosim te zavoljo Primoža, tistega mitraljezca, ki so mu Nemci vse pobili.“

Pemc je zmajal z glavo.

„Dragi Marko, jaz nisem divizijsko sodišče.“

„No, no... Saj veš, da vem, kaj so sodišča in kdo sodi. Dovolj so me preganjali.“

„Ne žali naše revolucionarne oblasti.“

„Saj je ne. Sicer pa je mlada in ni tako občutljiva. Upam, da mi ne boš dal črne pike, ker sem že tako dovolj očrnil.“

Potem je zadonela partizanska pesem, štabni kurir pa je nategnil harmoniko. Glasovi so se odbijali od grajskih sten in se razlegali daleč po kotlini, ker so po gričevnatem obrobju taborile brigade in kurile ognje.

V četi komandirja Orlova je bilo veselo, pravo bojno razpoloženje. Na Otlici so četo izpopolnili s štirinajstimi borci, ki so prišli iz odredov in bolnišnic. Četa je spet štela petdeset mož. Bila je dobro oborožena in opremljena.

Vojka je brigadni štab na Pajkov predlog postavil za pomočnika četnega komisarja, Primož pa je prevzel Voj-

Slovensko prosvetno društvo
„Zarja“ v Železni Kapli

VABILO

Ljubitelji slovenske prosvete in zdravega humorja vabimo na predstavo veseloligre

Tripče de'Utolče

ki jo bo v nedeljo 17. oktobra ob 20. uri v farni dvorani v Šmihelu pri Pliberku uprizorila igralska skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple.

K številni udeležbi vabi odbor

Št. Jakob v Rožu

Na zadnji seji je občinski odbor pod predsedstvom župana Gressla obravnaval celo vrsto problemov ter po stvarni razpravi prišel tudi do ustreznih sklepov.

Tako je občinski odbor med drugim razpravljal o načrtu za ukinitve šolskih okolišev Podgorje in Podrožica. Soglasno se je izrekel proti taki nameri ter sklenil, da bo svoje tozadevno stališče sporočil tudi pristojnemu okrajnemu šolskemu svetu v Beljaku, medtem ko pričakuje, da bodo nadaljnja pogajanja privedla do končne rešitve tega vprašanja. Prav tako se je občinski odbor izrekel tudi proti razpustu požarnih bramb v

Podgorjah in na Breznici, glavni požarni brambi v Št. Jakobu pa je odobril napeljava telefona in subvencijo za nabavo orodja, ki bo služilo predvsem pri prometnih nesrečah.

Subvencijo v višini 3000 šilingov je občinski odbor odobril gospodinjski šoli v Št. Petru, za gradnjo moderne mrtvašnice v Podgorjah bo občina kupila zemljišče (25.000 šilingov), pri gradnji mrtvašnice v Št. Jakobu pa so bila oddana nadaljnja dela.

Župan Gressl je poročal, da je bil v sodelovanju s strokovnjaki upravne skupnosti občin beljaškega okraja izdelan delni zazidalni načrt za vasi Št. Ožbalt in Tale. To je važno zlasti zaradi tega, ker namerava občina na Talah urediti posebno turistično središče, kjer naj bi zgradili počitniška stanovanja, trgovinske lokale, naprave za oddih in šport in podobno.

Radiše

Občinski odbor pod predsedstvom župana Ogrisa se je na zadnji seji bavil med drugim z vprašanjem asfaltiranja občinskega cestnega omrežja. V ta namen ima občina na razpolago milijon šilingov, medtem ko najugodnejši proračun obsega vsoto 1,1 milijona šilingov. Zato je občinski odbor sklenil, da bodo pri izvedbi tega načrta pomagali tudi občani sami, in sicer na ta način, da bo vsaka v občini živeča družina (izjema bodo

le upokojeanci) „prispevala“ po en dan sodelovanja pri gradnji cest.

Za naselja, ki bodo v prihodnjih letih nastajala v vaseh Lipica in Rute, bo občina preskrbela poseben načrt, katerega stroške bodo morali nositi tisti, ki bodo prodajali zemljišča v teh vaseh. Za prevoz šolarjev, ki obiskujejo šole v Celovcu, pa bo občina pri poštni direkciji zaprosila za poseben avtobus, kajti prevoz s sedanjim delavskim avtobusom je za otroke preveč neugoden, ker morajo v Celovcu celo uro čakati na začetek pouka.

Škofiče

V ponedeljek 13. septembra smo spremili k zadnjemu počitku na škofiškem pokopališču Antona Kobana, pd. Rajnerja na Suhi.

Pokojni je v svojem življenju veliko pretrpel. V prvi svetovni vojni je omrznil na obeh nogah ter je potem vsa desetletja prenašal posledice. Pred sedmimi leti so mu morali obe nogi amputirati in od takrat je bil vezan na posteljo vse do svoje smrti.

Kljub težki usodi pa je pokojni Koban poleg skrbi za družino imel razumevanje tudi za naše skupne skrbi in napore. Kot zaveden Slovenec je, dokler mu je zdravje še kako dopuščalo, redno obiskoval tudi naše prosvetne prireditve in se veselil naših skupnih uspehov.

Ker se pevci ob delavniku žal niso mogli udeležiti pogreba ter se

od pokojnega posloviti s slovensko pesmijo, je Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ po stari navadi namesto venca namenila ustrezen znesek v dobrodelne namene, tokrat za domačo cerkev.

Žalujemo svojim izrekamo naše iskreno sožalje. Prepričani smo, da bo tudi novi Rajnarjev rod na Suhi ostal zvest idealom, za katere je živel pokojni Koban.

Djekše

Na sončnih Djekšah, kakor povsem upravičeno pravijo slikoviti vasi na skrajnem severu dvojezičnega ozemlja Koroške, so imeli zadnjo nedeljo pravi praznik. Otvorjali so namreč novo poslopje tamkajšnje ljudske šole, ki je bilo zgrajeno v zadnjih treh letih, gradbeni stroški pa so znašali 5,4 milijona šilingov, ki jih je občina zmogla le ob izdatni podpori dežele.

Ravno na to solidarnost vseh Korošcev je v slavnostnem govoru opozoril tudi deželni glavar Sima, ki je poudaril, naj bi nova šola služila utrjevanju razumevanja med mestnim in podeželskim prebivalstvom, pa tudi med obema narodnostima skupinama v deželi. „Večina se mora čutiti dovolj močno, da manjšini tudi praktično prizna vse pravice, ki ji pripadajo; manjšina pa mora priznati, da so bili na Koroškem ustvarjeni pogoji, ki zagotavljajo uspešno sožitje tudi v bodoče.“

Slavnost, katere so se poleg deželnega glavarja udeležili še številni drugi častni gostje, je šolska mladina obogatila z nastopom v obeh deželnih jezikih, kar je tudi na zunaj pričalo o nalogi te šole: mladino dveh narodov vzgajati v duhu medsebojnega razumevanja in spoštovanja, ker le tako bo zagotovljeno mirno in enakopravno sožitje v skupni domovini.

Slovensko prosvetno društvo
„Vinko Poljanec“ v Škocijanu

vabi na predstavo šaloligre

Tripče de'Utolče

ki jo bodo v nedeljo 3. oktobra 1971 ob 20. uri v farni dvorani v Škocijanu uprizorili igralci SPD „Zarja“ iz Železne Kaple.

Vabi odbor

Važno za kmečko-zborske volitve

Vse tiste lastnike oziroma najemnike zemljišč, ki so pri pristojni občini na k n a d n o zahtevali vpis v imenik volilnih upravičencev (kar je bilo mogoče do minule sobote 25. 9. do 12. ure) in jim je bilo to odbito, opozarjamo, da proti tej odločitvi lahko napravijo pri občini priziv, in sicer TEKOM TREH DNI po prejemu oziroma dostavitvi odločbe. Take prizive bo obravnavala okrajna volilna oblast, proti katere odločitvi pa ni več možnosti ugovora.

Potrebna pojasnila in nasvete dajeja osrednji slovenski kmečki organizaciji.

Celovski kavarnar

osumljen vojnih zločinov

V ponedeljek je bil v Celovcu aretiran lastnik kavarne Lerch, 57-letni Ernst Lerch, ki je osumljen, da je med zadnjo vojno sodeloval pri umoru Židov na Poljskem.

Nacistična preteklost Lercha je bila splošno znana ter je bil že leta 1950 obsojen na dve leti ječe zaradi tega, ker je bil član zločinske SS. Zdaj pa je osumljen, da je v letih 1941 do 1943 kot SS-Sturmabführer merodajno sodeloval v štabu tako imenovane „organizacije Reinhard“, ki je bila odgovorna za „dokončno rešitev“ židovskega vprašanja v zasedeni Poljski. Konkretno je — kakor poroča tiskovna agencija UPI — Lerch osumljen, da je sodeloval pri umoru 1,8 milijona Židov in drugih žrtev nacizma na Poljskem, ki so bile pobite v zloglasnih taboriščih Treblinka, Belzec in Sobibor.

Preiskava proti Lerchu teče sicer že od leta 1962, vendar so na zadnjih procesih proti nacističnim vojnim zločincem v Nemčiji prišle na dan nove stvari, ki baje težko bremenijo tudi Lercha. Pristojni oddelek notranjega ministrstva pa je tudi od poljskih oblasti prejel nadaljnje obremenilno gradivo, tako da je bil osumljeni Lerch zdaj aretiran in se bo moral zagovarjati pred dunajskim sodiščem, ki pripravlja proces proti skupini bivših nacističnih funkcionarjev.

Vodja židovskega dokumentacijskega centra na Dunaju inž. Wiesenthal je v tej zvezi izjavil, da bo to morda sploh največji proces proti nacističnim vojnim zločincem, kar jih je bilo doslej v Avstriji.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UK

kov vod. Za zdaj je še obdržal šarca, ker ni še mogel zaupati pomočniku. Travnikarjev je postal v Primoževem vodu politdelegat. Drugi vod pa je prevzel Jelen, ki se je z zaceljeno nogo in glavo vrnil iz bolnišnice na Jelovici.

Položaj namestnika komandirja je čakal na Kečo, ki je sporočil iz bolnišnice, da se mu rana dobro celi in da se bo v kratkem vrnil v brigado.

Tako si je četa počasi opomogla od ran, ki ji jih je zadala idrijska ofenziva.

Razdelitev neverjetno velikih količin razstreliva — plastika in nobela 808 — je navdala borce z vznemirljivo napetostjo in pričakovanjem. Vsevprek so govorili o napadu divizije na tržaško progo, „konspiracija“ je bila le navidezna.

Odkar so prispeli na nove položaje, so se vrstile vojaške ure s temo „miniranje“. S tem so se ukvarjali borci, komandirji in komisarji, posebno pa tisti, ki jih je Orlov odredil v minerske skupine. Izpopolnitev čete je povzdignila njegovo samozavest. Spet je bil komandirsko razporejen, važen in samozavesten, da se je celo Pajk, ki ga je dobra poznal, čudil njegovi nagli prilagoditvi spremenjenemu položaju. S Primožem je občeval tako, ko da se med njima ne bi bilo nič zgodilo.

Četa je bila razdeljena na skupinice, ki so pripravljale razstrelilne pakete. Sredi mrzličnih priprav jih je zmotil bataljonski kurir z obvestilom, da Svarun sklicuje vse vodje minerskih skupin na posvet. Brigada je taborila na zelo ozkem prostoru, njen štab je bil v neposredni bližini bataljona. Z Orlovom so odšli na posvet vsi, ki so vodili skupine.

Svarun jim je kot ponavadi kratko in jasno povedal: treba bo vdreti na progo, če je zastražena ali ne, minirati od kraja vse, tire in prometne naprave. Pazijo naj, da ne bo nesreč. Za to so poskrbeli Markovi minerci, ki so kot in-

štruktorji obiskali vse bataljone in učili moštvo, kako naj ravna s plastikom.

Svarun je stal na parobku sredi sadovnjaka; ob njem se je izprsil Marko, za njima pa je bilo nekaj članov brigadnega štaba. Vsi drugi so bili v gručah med drevjem in poslušali kar stojé.

Preden je končal, je Svarun dejal:

„Fantje, jaz bom miniral z vami, v spremstvu tega strokovnjaka Marka, ki ga vsi poznate.“ Obrnil se je k možu, ki je imel tokrat spet kučmo, in ga potrepal po rami. Potem je nadaljeval: „Prepričan sem, da bo že nočnejšo noč naša brigada razrušila progo na več mestih kot vse druge brigade. Tako je in tako mora biti!“

Zbrana vojska mu je hrupno pritrdila.

Potem pa se je oglasil Marko:

„Vse vas prosim, pazite na plastik, bolj nam je potreben kot kruh. Komandirji pazite, da ga borci ne bodo jedli, ker diši po čokoladi. Kogar bom zalotil, da se ga je naje-del, mu bom vtaknil detonator nekam in ga prižgal.“

Med zbranimi je vzkripel smeh.

„Če bi bila čokolada, bi moral detonator prav gotovo vtakniti vase,“ je dejal Vojko. Primož pa je dodal: „Da, posebno če bi dišalo do rumu.“

Orlov ju je slišal in ju grdo pogledal, rekel pa ni nič.

Vrnili so se po četah. Pajk je ostal doma. Sedel je pri kuharju, ki se mu je kar samo smejala, saj je cmaril poln kotel zelja in krompirja z velikimi kosi masnega svinjskega mesa, da je dišalo daleč okrog.

Pajk je za silo okreval, vendar je bil še slab, bled in upadel. Velike oči so mu sijale od navdušenja. Čeprav so ga hoteli poslati v bolnišnico, ni maral sredi ofenzive zapustiti bojne enote in se priključiti bednikom, ki jim v primeru napada ni preostalo drugega kot obupen beg in smrt brez boja.

Sedel je na tnalici ter se pripravljal na politično uro in na sestanek komunistov. Govoril bo o ciljih narodnoosvobodilnega boja in o bojni pripravljenosti enote. Vojko mu je pomagal zbrati gradivo, ki ga je bil prinesel iz partijske šole.

Pajk je bil vesel, da je dobil Vojka za pomočnika. Tega fanta je skušal preusmeriti v politiko. Spominjal se ga je, ko je prišel v četo: športen tip, pripravljen na tvegane bojne akcije, za politiko pa se ni zanimal. Šele Pajk mu je vzbudil zanimanje za družbena vprašanja, delavsko solidarnost in boj komunistične partije. Koliko noči in dni sta prehodila skupaj! Fant ga je pozorno poslušal in prebral vse, kar mu je dal, medtem ko so drugi spali. Najprej je Pajk mislil, da si bo za pomočnika vzgojil Primoža, pa je ob njem obupal. Fant je bil preveč vase zaprt, preveč zagrenjen, da bi lahko pomagal drugim. Tudi tega je bil vesel, da je po Vojkovem pregovarjanju Primož le prevzel vod, se začel ukvarjati z ljudmi in tako pozabil nase.

Ano so pogrešali. Celu Pajk, ki je včasih mislil, da bi bilo najbolje, če je nikoli ne bi bilo v četi... Vsem starim se je smilila. Njena sveža in nežna postava je med robati-mi možmi in fanti vzbujala nekakšno tiho tekmovanje, pri-krito napetost in moški ponos, da je taka ženska v četi. In ne le to. Kot sveža ženska, polna nesluštenih obetov, jim je dramlila voljo do življenja tudi takrat, kadar je je vsem zmanjkovalo. Pajk je dojel, da ženska pomeni željo po trajanju, kar je v bistvenem nasprotju s smrtjo, ki jih je ogrožala vsak dan in so morali strah pred njo odganjati vsak dan znova.

Gorazda je Pajk prosil, naj se potegne za Ano, Pri-moža je tolažil in miril, Orlova pa je uravnovesil. Sicer je bil komandir edini, ki mu je bilo prav, da je šla — da bi lahko začel spet po svoje.

VELEBLAGOVNICA QUELLE

pridobitev
za Celovec

Eni z navdušenjem, drugi neprizadeto, nekateri pa tudi z bolj ali manj odkrito izpričanim odporom so ta teden sprejeli dejstvo, da je veleblagovnica QUELLE tudi v Celovcu odprla svojo trgovino. Ob vlogi, ki jo to podjetje igra v trgovskem življenju naše države, seveda ni težko razumeti tako različnega odziva v celovski in sploh koroški javnosti: medtem ko je za konzumente to nedvomno priložnost za bogatejšo izbiro in ugodnejšo nabavo najrazličnejšega blaga, pomeni za tukajšnje trgovce povečan in zaostren konkurenčni boj: spritno dejstvo, da zavzema Celovec zelo visoko mesto na lestvici dragih in najdražjih mest v Avstriji, je tako pridobitev vsekakor treba pozdraviti.

Nova veleblagovnica QUELLE je bila zgrajena na Novem trgu, kjer je prej stala znana kavarna Dorer. Je to že sedemnajsta poslovna QUELLE v Avstriji in poleg tega tudi največja ter najbolj moderno urejena. V štirih nadstropjih obsega prodajna površina skupaj 2400 kvadratnih metrov, kjer bo kupovalec lahko izbral med okroglo 22.000 artiklov (torej je izbira blaga v novi trgovini še za nekaj tisoč artiklov bogatejša kot v obsežnem dobavnem katalogu Quelle). Poleg tega ima trgovina poseben živilski supermarket ter lastno restavracijo, pa tudi svojo popravilnico čevljev, vsestransko servisno službo itd. Za potrebo kupcev skrbi 270 uslužbencev, prostori trgovine pa so opremljeni z najmodernejšimi klimatskimi napravami, tako da bo obisk veleblagovnice prijeten ne glede na vreme.

O ravni cen pri Quelle ni treba posebej govoriti, saj je 300 strani obsegajoči dobavni katalog že leta znan in razširjen tudi na Koroškem, od leta 1968 pa deluje poslovna QUELLE tudi v Spittalu ob Dravi. V Avstriji posluje Quelle od leta 1959 naprej ter spada danes med 20 največjih tovrstnih podjetij v državi. Lani je promet Quelle v Avstriji znašal več kot 1,5 milijarde šilingov in letos ga namerava povečati že na 1,7 milijarde šilingov. Samo v avstrijskih poslovalnicah je zaposlenih zdaj okoli 2800 ljudi, medtem ko ima koncern, katerega sedež je v Zahodni Nemčiji in ki velja za največjo dobavno blagovnico v Evropi, v celoti okoli 35.000 uslužbencev.

Podjetje, kakršno je veleblagovnica Quelle, je nedvomno važen gospodarski faktor — že zaradi tega, ker nudi precejšnjemu številu ljudi stalno zaposlitev, predvsem pa tudi kot regulator pri oblikovanju cen, kar je velikega pomena ob današnjem razvoju svetovnega gospodarstva in še posebej v takšnih razmerah, kakršne vladajo na primer v Celovcu, ki uživa „sloves“ enega najdražjih mest v Avstriji. Če pomislimo, da tudi veleblagovnica Forum gradi v Celovcu nadaljnjo in še večjo trgovino, potem je pričakovati, da bo v tem oziru le prišlo do spremembe. S tem pa obstoj in uspeh drugih trgovin prav nič ne bo ogrožen, če se bodo znale prilagoditi potrebam in zahtevam sodobnega trgovanja.

Erfolgreiche Österreicher sagen:

„Jetzt sind auch wir für Dr. Kreisky“

Wolfgang Bauer
Dichter

Univ.-Prof. Dr. Karl Kaendl
Forschungsleiter
in der Metallindustrie

Ing. Fritz Morawec
Himalaya-Bergsteiger

Othmar Terenzi
Flugkapitän

Senta Berger

Ich bin Österreicherin
und liebe mein Land.

Ich bin für Tradition —
aber nicht in der Politik.

Ich bin für ein
sozialdemokratisches
Österreich.

Ich bin für Reformen,
und ich bin für
Dr. Kreisky.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UK

Vrnili so se in se zgrnili okoli kuhinje. Nande se jih je komaj otepal. Pajk pa je brž izrabil nesklicani zbor in jih začel uvajati v tēmo, ki jo je pripravil za politično uro. Čeprav ni bral Napoleonovih del, je vedel, da gre pot do vojakovega srca skozi želodec. Tako so govorili tudi o ljubezni in Pajk je učeno razlagal, da nikjer ne moremo izključiti želodca. Sicer pa pravi celo narodni pregovor, da prazna vreča ne stoji pokonci.

Vstal je in dejal kuharju:
„Deli hrano! Danes vsem dvojno porcijo mesa. Noč bo dolga in svetla.“

Vsi so se smejali in srkali prijetne vonjave iz kuharjevega kotla. Nande je tokrat radodarno delil in prejemal v zahvalo prijazne in hvaležne poglede borcev, kot bi za vsakega posebej napravil izjemo. Še pred tednom dni pa je v Trnovskem gozdu tehtal vsakdo zajemalko in štel v njej koščke repe in fižol in se jezil, ker so ga tako grdo gledali, kot bi vsakega posebej prikrajšali.

Ko je vsem napolnil menazke in dal še dodatek, je zaklical:

„Mitraljezci, po kostil!“
Te pravice mitraljezcev se je strogo držal v dobrem in slabem. Dodajal je tistim z večjimi bremenimi. Danes pa niso prišli po kosti. Zadovoljno se je hehetal, ker jih je nasitil. Zato je pomočniku Janezu porinil debelo kost, polno mesa: „Obiraj!“

Kar pa je ostalo kosti, jih je vrgel vaškim psom, ki so ga zdaleč obkrožali, da bi se jim prikupil in da ponoči ne bi lajali na partizane.

Takoj po politični uri, ki je bila kratka — Pajk in Vojko sta povedala nekaj vzpodbudnih besed — je Orlov sklical čelni zbor.

Š kaplarsko natančnostjo je pregledal vsa eksplozivna sredstva, orožje in opremo. Čeprav je bilo skoraj vse v re-

du, je že vnaprej preklel tistega, ki bi ga kaj polomil. Tako jim je v trebuhe, nabasane z mesom, vtil še strahu, da bi se ja izkazali.

Orlov je slišal, da so v brigadnem štabu razpravljali o njegovem morebitnem povišanju v bataljonskega komandanta ali namestnika, kar si je že zdavnaj želel in bil trdno prepričan, da je to zaslužil pred mnogimi drugimi. Zato se je trudil na vso moč, da bi uspeli in da bi četa čim več pomenila. To skrivnost pa je skrbno čuval pred Pajkom. Pravzaprav je bil vseh že sit, kakor tudi oni njega. Preveč so ga že poznali, zato bi bilo bolje, če bi se razšli. Dobil bi nove ljudi, ki bi ga drugače cenili ko ti, ki mu gledajo v jetra in želodec.

3

O mraku je divizija na petnajst kilometrov dolgi fronti krenila v napad na železniško progo. Vsa Pivka je bila preplavljena s partizani. Kmetje so viseli na oknih in začuden gledali vojsko, kakršne še niso videli. Dolge kolone mož in konj so izginjale v mrak druga za drugo. Še pred nekaj dnevi so jim domobranske patrulje lagale, da so partizani doživeli polom v idrijskem kotlu in da je konec s komunizmom, ker se bodo na Jadranski obali izkricali Angleži, z njimi pa se bo vrnil kralj. Odkar pa je v te kraje prišla partizanska divizija, ni bilo na spregled nobene sovražnikove patrulje, pa tudi večje enote ne. Sovražnik je čakal, da bodo nevažljivi gostje odšli sami od sebe, od koder so prišli.

Dvotirna, edina elektrificirana proga na Balkanu, je bila obdana z nizom bunkerjev in utrjenih postojank, ki so bile med seboj povezane. Od kapitulacije Italije so zabeležili več poskusov sabotaž in prehodov partizanov, na večje rušenje pa generali niso računali.

Komandant Svarun je vodil vso Prešernovo brigado proti medlo utripajoči luči mesta v daljavi. Značilo se je naglo. Kolone so se pomikale kar po poteh k skupnemu cilju. Proga skozi pokrajino pod temnimi gorami je bila osvetljena in je spominjala na ognjeno kačo.

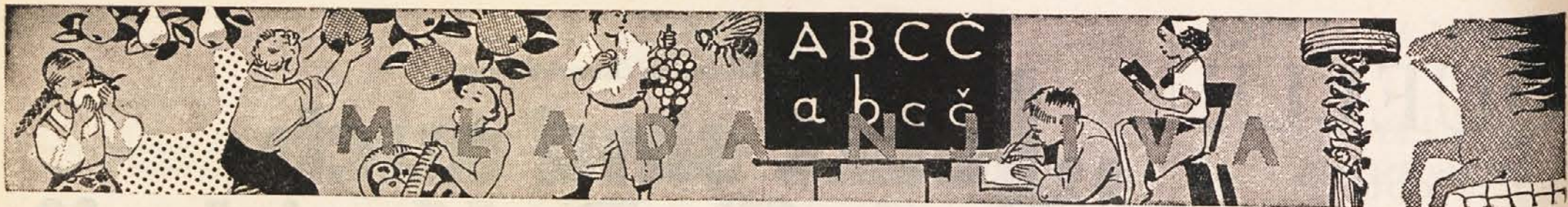
Poleg Svaruna je jahal Marko, ogrnjen s črno peletino. Spojil se je z nočjo, bil je kakor stotnik smrti, slutnja zla, ki bo raznesla svet. V vlogi minerskega strokovnjaka se je čutil neznansko pomembnega.

Svarun je bil trdno prepričan, da se jim bo načrt posrečil. Za to noč si je dovolil drugačno taktiko. Partizani, saboterji, minerci ali predhodniki so se vedno bližali progi s spoštljivim strahom, tiho in oprezno, po mačje, kakor nočne sence. Nocoj pa so se brigade bližale progi v kolonah, hrupno kot hudournik, ki je podrl nasip in se vali v dolino, kjer ga nihče več ne ustavi. Že dan prej so frontovci, obveščevalci, raztrosili po vseh vaseh in zaselkih vesti, da se progi približuje ogromna vojska.

Beseda „divizija“ je med domobranci in starejšimi Nemci, čuvarji proge, vzbudila preplah. Po njihovih pojmih je to pomenilo deset tisoč mož. Pemčeva obveščevalna skupina je nemške štabe speljala na led. Več nemških poveljstev je zabeležilo vesti, da se bo del divizije prebil čez progo na Dolenjsko in Hrvaško, ker bo na tem sektorju prišlo do letalskega desanta zavezniških sil.

Spritno tega smelega pohoda proti progi je tudi vojsko zajela drzna radost. Šli so skozi več vasi, čez mostove in lokalne ceste, luči so jim bile vse bliže, ko še ni počil strel.

„Orkamadona, kam so se potuhnila,“ je zaklel Orlov, ko je brigadna kolona obstala in se razdelila na četne kolone in potem na kolone vodov. Vsak vod je imel s sabo skupino minerjev, dve strojnici in vodiča-domačina, ki ga je priskrbela Osvobodilna fronta.

JESENSKA SELITEV

Na visokem telefonskem drogu in po žicah je bilo vse živo. Žvrgolenje in vzletavanje se je začelo že zjutraj. Lastovke, zbrane na telefonskih žicah, so čebljale, tarnale in se veselile. Pomenkovale so se o mnogčem. Na nekem, malo oddaljenem drogu, pa sta sami sedeli stara in mlada lastovka. Mlada je nenehno spraševala staro, kako bo na potovanju v toplejše kraje. Stara ji je rada odgovarjala, saj je vedela, da mlada še ni izkušena, ker še ni nikoli letela tako daleč.

„Pa se vedno takole zbirate, na drogovih in žicah?“ je bila radovedna mlada lastovka.

Otroški smeh

„Tomaž, kako pa vendar ješ! Moral boš v kakšen zavod, da se boš naučil lepega vedenja.“

„Ali se ga doma ne morem učiti, očka?“

„Ko bom velik, bom postal zdravnik za oči.“

„Kako si neumen. Jaz bom raje zdravnik za zobe. Človek ima samo dvojne oči, zob pa menda čez trideset.“

Tomažek sprašuje:
„Mamica, kako je, če osa sede na koprivo? Ali osa piči koprivo ali kopriva oso?“

Milanček nadleguje svojo mamico z raznimi vprašanji.

„Mamica, od kod je prišel naš Binček? Našla sem ga med rožicami.“

„Pa Nina?“

„Njo je štorklja prinesla.“

„In jaz?“

„Tebe smo pa v trgovini kupili.“

Milanček zmaje z glavico in vzdihne:

„No, lepa družina!“

„Da, včasih pa tudi na kakem drevesu. Izberemo si glavno voditeljico, ki nas razdeli v manjše skupine — jate. Naslednji dan odletimo,“ je odgovorila stara.

„Pa letite daleč, tako da ne vidite več kraja?“ je spet vprašala mlada.

„Da, daleč letimo, daleč čez hribe in čez širno morje. Tam vidiš samo vodo, če je katera utrujena od letenja, ji ni rešitve. Pade v vodo, pozneje pa jo pojedo ribe. Mislim, da tudi ti ne boš zdržala na tej dolgi poti, ker je zelo naporna, ti pa si tako neubogljiva!“ je zatarnala stara lastovka.

„Obljubljam, da bom ubogala. Poslušala bom vsako starejšo lastovko!“ je obljubila mlada.

„Prav, bomo videli,“ je nekam zamišljeno odgovorila stara. „Dokler ni pomladi, ne vidiš svojega rojstnega kraja. Ko smo mi v toplih krajih, brije doma mrzel veter, sneg pada in vsa polja so zasnežena. Oh, kako sem žalostna, da moram odleteti. Tako rada bi še lovila žuželke po hlevih!“

„Pa ponesete kaj s seboj na potovanje?“ je vprašala mlada.

„Nič ne nesemo. Prej se dobro najemo,“ je odvrnila stara. „Na poti nas čakajo same slabe stvari. Še sreča, da lahko včasih malo počijemo. Včasih se vsedemo na vlak ali ladjo... Taka vožnja je zelo imenitna. Kar sedi in se premikaš. Lani pa je prav zato žalostno končala neka moja prijateljica. Ker je bila utrujena, ni mogla več leteti in se je vsedla na dimnik parne lokomotive. Revica je zaspala, vlak se je premaknil in padla je v dimnik. Mogoče je zgorela? Ne vem... Nazaj ni več priletela,“ je končala stara lastovka.

Mala radovednica jo je vprašala, če je res, da lastovke med potovanjem zalezujejo veliki ptiči.

„Res, prav res je. Včasih lete za nami, dokler katera ne omaga. Me pa smo spretno v letenju in največkrat odleti sovražnik praznih krempljev.“

„Vas človek kaj preganja?“ ni mogla biti tiho mlada.

„Kakor se vzame,“ je čivkala stara. „Ljudje so dobri in hudobni. Hudobni nas love v mreže. Zapleteš se v niti in pogineš. Potem te pa pojedo.“

„Joj, to mora biti grozno!“ je strahoma sklepala mlada. „Ali je v toplejših krajih tudi tako veselo, kot je tu?“ je vprašala radovednica.

„Eh, kaj bi ti pravila,“ jo je zavrnila stara, „saj boš tako sama videla. Veselo je, pa vseeno ne moremo ostati tam. Želimo si domov, nazaj. Tako zahteva naša narava, življenje.“

Truč je za trenutek prenehal. Jate lastovk so se vzdignile in še zadnjič obkrožile domači kraj. Nato so odletele proti jugu. Kmalu so se v zraku zibale le še črne izginjajoče pike.

SONČEK POTEPUH

Sonček, sonček, potepuh,
kaj se delaš, da si gluhi!
Kaj se skrivaš za oblak —
ko pa vem, da nisi tak!

Vse poletje si me grel,
kopaš si se z mano žel;
z mano plezal na drevo,
pa te ni nič strah bilo.

Zdaj za vsak oblak bežiš,
vsake sape se bojiš,
s kurami zvečer greš spat,
zjutraj skrivaš se v svoj grad.

Sonček, sonček, potepuh —
dosti mi je tvojih muh!
Če me res več nimaš rad,
bom takoj dobil — prehlad.

Neža Maurer

VLADO FIRM

POŠTNI ROG

Takrat, ko je še stari pismonoša Jozl raznašel pošto in vsak dan meril korake po slabi in kotanjasti cesti, ki je tekla skozi vas, je bil Binek, kočarjev najmlajši, še prav majhen. Šele v prvi razred je bosopetil, pozimi v punčohih, poleti bos. V Binekovo kočjo je stopil pismonoša le enkrat v letu in to s težkim srcem. Bil je dobrosrčen možak. Prinesel je gospodarjev opomin za odplačilo najemnine, ki jo Binekovo oče ni mogel v poletju poravnati z dnino.

Tistega dne se je pismonoša s polno torbo ustavljal na travi pod lipo blizu vaške šole, da odvoji uradno pošto za šolsko vodstvo. Tam pod kostonji pa je pobiral divji kostonj Binek in kdaj pa kdaj pogledal pismonošo. Videl je, kako je jemal iz torbe pisma in časopise, jih poravnal in vezal z vrvico. Iz torbe pa je po-

tegnil tudi poštni rog in ga položil v travo. Binek je od presenečenja pozabil zapreti usta. Poštni rog, kako je bil lep, a pismonoša je še lepše glasove izvil iz njega, kadar je zabobal nanj. Slišal ga je že, tako globok in vabljiv glas je imel. Vse kostonje bi bil dal zanj.

„Binek, ali se potepaš?“ ga je vprašal pismonoša in mu pomežiknil.

„Ne, stric, kostonje nabiram. Prodal jih bom in mama bo kupila koruzno moko.“ Pri tem se je kar obližnil.

Pismonoša je vzel pošto, vstal in odšel v šolo. V travi pa je ostal svetleči poštni rog. Pozabil ga je. Že je bil Binek pri njem. Previdno ga je prijel. Medenast usnik je imel in pisan je bil kot školjka. Kaj, ko bi ga odnesel domov in skril v kozji staji? Njegov bi bil. Toliko si ga je želel. Pihnil je vanj. V rogu je nekaj zagodrnjalo. Binek se je od sreče razlezel obraz. Stisnil ga je k sebi.

Po cesti je zopet koračil stari Jozl. Binek ga je opazil, pritisnil k sebi rog in stekel za pismonošom. „Stric, nekaj ste pozabili. Rog!“

Jozl se je ustavil, ga pogledal in v očeh so mu zaplesale iskricke. „Ej, star sem, star, Binek. Si že priden, da si mi ga vrnil.“ Pobožal je dečka po glavi.

Čez dva dni pa se je pismonoša vdružil to leto ustavljal v Binekovi kočji. Poklical je Bineka, vzel iz torbe majhen belo in zeleno porbarvan poštni rog, ki ga je kupil prav zanj in ga podaril dečku. Binek je od veselja poskočil. Pomislite, dobil je poštni rog. Takoj ga je nastavljal na usta in visok da-dia-da je zazvenel iz roga. Binek pa je trobil, trobil in zrl za odhajajočim pismonošom.

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKA

Pajk in Vojko sta šla s Primoževim vodom, Orlov pa z Jelenom. Zavili so s poti na stezo, ki jih je pripeljala na livade, porasle z redkim drevjem, za katerim je potuhnjeno tekla v noč reka. Takoj za vodičem je marširal Primož načel vodo, s šarcem v rokah. Svetloba jih je prevzela, da so se ji bližali z nezmotljivim nagonom kakor večje luči.

Pomladna noč je bila preprežena z oblaki, pod katere se je včasih utrla raketa iz utrd. Po brvi so prešli majhno reko, potem pa se je vod znašel na zamočvirjenem zemljišču. Tu je začel vodič cincati in se razgledovati. Napredovali so počasneje. Sprva je le cmokalo pod čevlji, potem so se rahlo ugrezali. Čez čas se je vod znašel v meglenem pasu, kjer so se luči mesta izgubile. Ognili so se rečnemu rokavu in zašli. Potem pa so se iznenada znašli pred vencem vrb, ki so obkrožale nekakšen kanal. Tu je vodič obstal brez moči in priznal Pajku, da so se izgubili. Ves vod je žalostno obtičal v kanalu. Nekje precej daleč se je razlegel v noč dolg rafal nemškega šarca in za njim poki bomb in strelji pušk.

„Začelo se je,“ je zaskrbljeno dejal Primož. „Orlov nas bo obtožil, da smo sabotirali.“

„Pred to vodo se ne bomo podelali,“ je dejal Vojko. „Preskočili jo bomo, saj ni preveč široka.“

S puško v roki se je pognal med dvema vrbama po travniku in preskočil kanal. Za njim so poskakali vsi. V vodo sta padla le vodič, neroden možak, in en borec. Pa so ju hitro potegnili ven.

Hadili so nekaj minut po zamočvirjenem svetu, poraslem s trsjem in grmovjem, ko so naleteli na reko. Iz teme se je zasvetlikala gladina, obakraj obrasla z vrbami in zastrla z rahlo, skrivnostno meglo. Nemo so obstali pred to veliko oviro — reke pač ni bilo mogoče preskočiti. Ob

progi je medtem streljanje oživel na več mestih, po topovskih streljih pa so ugotovili, kje leži mesto.

Bili so zelo nestrpni, posebno Primož in Vojko, ki sta se spravila nad vodiča, če sploh ve, kje je brv. Mož je bil zmeden, tresel se je od strahu in mraza. Zagotovil jima je, da je brv višje zgoraj. Zato so jo mahnil ob reki navzgor. Preklinjali so močvirje, kjer so se udirali čedalje globlje. Nenadoma je Vojko zagledal nedaleč pred seboj sredi trsja skupino premikajočih se senc.

„Ležite!“ je liho zapovedal.

Mahoma so padli po tleh in na orožju so sklepniile varovalke.

„Kdo tam?“ je zavpil Vojko.

„Kdo tam?“ je vprašal vznemirjen glas.

„Tu partizani.“

„Kakšni partizani, orkamadona!“ je zarobantil Orlov, ki so ga takoj prepoznali po renčnem glasu.

„Mi smo, Orlov, prvi vod,“ se je oglasil Pajk.

Oba voda sta obstala na obrežju reke. Jezni, razočarani so se borci nagnili na bregu in čakali, kaj bodo ukrenili vodje.

Orlovu so popustili živci. Na progi so zadonele prve težke eksplozije, znak, da je brigada napadla.

„Namesto da bi me povišali, me bodo razrešili dolžnosti četnega komandirja,“ je z žalostjo in besom v srcu pomislil Orlov in zavpil na ves glas:

„Kam pa rinete, orkamadona. Vsi nazaj!“

V roki je držal pištolo. Zgrabil je vodiča za suknjič in ga stresel, rekoč:

„Teslo sabotersko! Zmešan si kakor kurja čreva. Belogardiš, kje imaš brv? Kam si nas zapeljal? V močvirje, kaj, da bomo potonili, a? Zini, preden te ustrelim ko psa!“

„Zmedla me je megla,“ se je fresel možak.

„Kaj se javljaš za vodiča, če ne poznaš poti? Marš v vodo, preizkusi, kako je globoka. Mi smo prišli minirati, ne pa utopit se v močvirje.“

„Ne znam plavati, rotim vas. Reka ima rokave in tolmune, dno je blatno in ima izvire, ki te požro, če naletiš nanje.“

Tudi drugi vodič, ki se je bil potuhnil v ozadje, da bi se izognil razjarjenemu komandirju, se je oglasil in povedal, da je dno res blatno, močvirno, voda pa globoka dva metra ali še več.

Orlov pa je sikal ko razdražen gad:

„Pobil vaju bom ko psa. Našo komando bodo odstavili zaradi vaju.“ Rohnel je, kot bi se bal, da ne bo ostala cela niti ena tračnica, ki bi jo lahko pognala v zrak njegova četa.

„Kaj morem za to, če so belogardistične parulje odstranile brvi in če je megla... Kar ustrelite me. Padel bom po nedolžnem. Tri otroke imam, že več kot dve leti pomagam partizanom in član odbora OF sem,“ je skoraj jokaje govoril vodič.

„Kaj mi mar, kakšen član si! Pelji nas čez reko!“

Zdaj se je vmešal Pajk:

„Pusti, Orlov! Če ni brvi, je pač ni, in premislimo raje, kako bi prišli čez reko. Prebredemo jo, saj je manjša kakor Sava.“

„Ne, ne boste je prebredli. Pregloboka je.“

„Tisti, ki niso znali plavati, so se že jeli oglašati in preklinjati, da ne gredo čez.“

„Vojko, ti preizkusi vodo!“ je viknil Orlov. „Plavalni mojster si bil, saj si vsak dan po dvakrat preplaval jezero. Pokaži nam, kaj znaš.“

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

za oddih in razvedrilo

E. L. MALPASS

Le kdo bi razumel ženske

Včasih res ne razumem svoje žene Madge. Dobri Purbeck, moj najboljši prijatelj, si je v Walesu najel opremljeno hišo in naju povabil, naj pri njem in njegovi ženi Gwen preživimo počitnice. Pa mislite, da je bila Madga za to kaj hvaležna? Niti malo ne. „Ne grem zraven,“ je dejala preprosto, toda odločno.

Seveda nisem smel dovoliti, da bi ostalo pri njenem. Če namreč česa ne morem prenesti, potem je to ne-hvaležnost. Pojasnil sem Madge, da si te priložnosti ne dam zapakati. Pri Cezarju, nisem skop, ampak podarjenemu konju, se, kot vemo, ne gleda v zobe.

Nimam razumevanja za moške, ki so pod ženino copato. Dajati in jemati, to je moje načelo. In tokrat je bila Madge na vrsti, da popusti. To je bilo kot na dlani. Torej sva se odpeljala v Wales.

Purbeckova sta bila že kak teden tamkaj, ko sva midva prispela. Priznati moram, da me je hiša ob prvem pogledu razočarala. Bila je temna, grda in neudobna. Samo pogledal sem Madge, pa sem videl, da je bila mojih misli, čeprav nisva izmenjala niti besedice. Taka nema sporazumevanja so pri starih zakoncih pogostna.

Moj stari prijatelj Purbeck se je na trati pred hišo igral z žogicami za golf in obupno poskušal žogico s kratkimi zamahi spraviti v luknjo. „Poglej si samo to bedno travo,“ je stokal med pozdravom in s palico bezal med bilkami. „Za vraga, le kako naj na taki trati pošteno treniram?“

Lahko sem sočustvoval z njim. Povsod je poganjal plevel. In če se na kaj spoznam, potem je to strokovno negovanje angleške trate.

Potrebna so sredstva zoper plevel,“ sem rekel Purbecku. „Pomagaj mi iztovoriti avto, pa se popeljeva v vas po vrečko.“

„Zakaj se pa zakopljеш v Wales? Da bi treniral golf?“ je vprašala Madge. „Mar nimaš kaj boljšega početi?“

Purbeck je besen zavihtel palico. „Nikar ne govori takih neumnosti! Čez šest tednov imamo klubsko prvenstvo. Moram trenirati, deklica, razumeš?“ Spet je bridko ošinil travo. „In potem naletiš na tole.“

No, ne morem trditi, da sem z Madge zmeraj istega mnjenja. Rada je brezobzirna, kadar gre za reči, ki so moškemu svete. Tokrat pa sem ji moral dati prav. Preprosto, zdi se mi bedasto, da odrasel človek tolče s palico po žogah, in to dan za dnem. „Kje je Gwen?“ sem vprašal.

Purbeck me je odsotno pogledal. „Bo že kje v hiši. Kar vstopi, počuti se kot doma.“ Zavzdihnil je in se spet posvetil treningu. Midva z ženo pa sva šla v hišo. Znotraj je bila hiša še bolj turobna kot zunaj. Končno sva našla Gwen v kuhinji.

„Ah, sta prišla? Lepo. Povejta, ali znata popraviti petrolejko? Ne gori več.“

„Petrolejko?“ Strašna slutnja mi je navdala srce. „Mar ni elektrike?“

„Niti plina,“ je odgovorila Gwen.

„To bi pa Henry že lahko prejel,“ sem jezno rekel. Naposled sem pripeljal s seboj televizor in zdaj sem se počutil ogoljufanega. Jasno, da nisem suženj televizije, seveda ne. Toda človek se navadi spremljati nekatere oddaje in poročila. In tukaj nameravava ostati cele tri tedne! Dobra volja je minevala.

„Boš pa kakšno knjigo v roke vzel,“ je rekla Madge in me od strani pogledala. Razumete, da me lahko kaj takega zjezi? Madge pač nima pravega razumevanja za nekatere reči, tako je.

Toda potem sem nehal razmišljati o razumevanju. Moja žena je nenadoma odkrila velikanski črni štedilnik v kotu kuhinje. „Oh, ta je pa gotovo zaščiten!“ je vprašala nedolžno.

V tem trenutku je prišel noter Purbeck. „Torej, Purbeck,“ sem strogo rekel, „lahko bi mi prej povedal, da tukaj ni električnega toka.“

Bil je vidno užaljen. „Ne vem, zakaj ti nisem. Pa saj je za vse poskrbljeno. Petrolejko postavimo na mizo, ko bomo vrgli karte. Saj ne dvomiš, da jih bomo lahko razločevali?“ Še vedno je zamahoval s presneto palico za golf. „Kako je — greva v vas?“

Odpravila sva se v vas in pustila ženski pri štedilniku.

V vasi je bila ena sama prodajalna, trgovina z mešanim blagom in lastnikom mr. Priceom. Za pultom je stal mršav, bled možiček z naočniki v kovinskem okviru in se razburjeno pogovarjal s svojimi kuncu v waleškem jeziku, ki izhaja iz keltščine in ga pravi Anglež kaj prida ne razume. Purbeck, ki je pravi in pristni Anglež, je nakremžil ustnice in nagubal čelo. „Razumeš kaj?“ mi je zašepnil, vendar je šepetal precej glasno.

„Najbrž govori tudi angleško,“ sem menil. Purbeck je očitno dvomil. Ko je bil potem na vrsti, je rekel počasi in razločno: „Sredstvo zoper plevel. Za travo. Razumeti — da?“

Vsekakor,“ je odvrnil mr. Price. Položil je vrečko znane vrste takega sredstva na pult. Rekel sem: „To je dobro sredstvo, poznam ga. Uporabljam ga doma.“ „Koliko stati?“ je vprašal Purbeck.

„Purbeck, ne bodi no smešen! Saj ni Kitajec!“ sem ga nadrl. Naposled je tudi v Walesu nekaj izobraženih ljudi.

Purbeck me je zmedeno pogledal. Potem se je spet obrnil k mr. Priceu: „Koliko — stati — vrečka?“ „Deset šilingov,“ je odvrnil trgovec.

„Hoho, to je pa presneto drago!“ je vzklilnil Purbeck.

„V Londonu plačam za vrečko samo štiri šilinge,“ sem rekel. Purbeck pa se je z rokama oprl ob pult. „Nič dobro!“ je zavpil. „To je preveč!“

Mr. Price je zmignil z rameni, položil vrečko spet na polico in vzel z nje drugo. „Pet šilingov,“ je rekel. ledeno. „Priceova smrt plevelu,“ je pisalo na tej vrečki. „Moj lastni recept,“ je dodal trgovec.

ČE BI BILA RESNICA ...

Sivo nebo se je dotikalo zemlje. Gole veje drevja so štrlele v zrak. Med šibjim grmovja so se razpenjale rosne pajčevine. Cesta je bila rjava in blatna. Vse je bilo tiho, kakor da bi umiral svet.

Hodila sem ob potoku. Mokre travne ruše so se nagibale k vodi. Struga je bila polna do roba in voda je bila rjava, kakor da nosi s seboj vso zemljo bregov, mimo katerih je tekla.

Vse je bilo tiho. Nikjer ni zaščebetala ptič, nikjer ni bilo otroškega vrišča. Noben pes ni zalajal. Cesta onkraj potoka je bila prazna.

Hodila sem ob potoku in v prsih mi je začenjala rasti tesnoba. Prisluškovala sem tišini okoli sebe, strmela sem v nenavadno sivino.

„Moj bog, saj vendar nisem sama v vsem tem sivem svetu?“ me je postalo strah. A naj sem še tako gledala, ni bilo razen sivine in rjave vode in gole puščobe videti ničesar drugega.

Tedaj se je oglasilo za menoj:

„Mamica! Mamica!“

Nasmehnila sem se in se ozrla. Da, res je bila ona: Mojca, moja najmlajša.

„Kaj bi rada?“ sem jo vprašala.

„K tebi sem prišla. Da ne boš sama, mami,“ se je zasmejala.

Njen smehljaj je razpršil sivino. Iz črnih očk je sijalo sonce sreče.

Nenadoma je stekla mimo mene. V rdečih škorenjčkih je skakljala z ruše na rušo. Ob vsakem skoku ji je zavihral rdeč dežni plašček.

„Mojca, ne skači!“ sem ji zaklicala.

Ozrla se je nazaj, se zasmejala in zopet skočila.

„Otrok, nikar!“ sem zakričala.

Toda mala je skočila zopet.

„Ne! Padla boš!“ sem vzdrlhela.

Otrok pa je še skočil. Toda, o — groza! Travn

šasti, velike kot lokomotiva, in pokvarjene po vrhu.“

Purbeck je zmešal karte. „Nikar. Gwen se ne pritožuje. Kajne, stara deklica?“ Sklonil se je in jo krepko sunil med rebra.

„Da, ljubček,“ je zastokala Gwen.

Drugo jutro nama je Purbeck prinesel čaj v sobo. Madge ni mogla verjeti svojim očem. Purbeck je namreč vse prej kot ustrežljiv in vljuden. Ker pa sem vesel človek, ki navadno začne dan s pesmijo na ustnicah, sem vedro vprašal: „Dobro jutro, stari, kaj pa plevelček, je izginil?“

„Saj o tem sem hotel s tabo govoriti,“ je potrto rekel Purbeck. „Plevel se odlično počuti. Samo trava je pa videti, kot da bi jo kdo polil z vitriolom.“

„Kaj? Je osmojena?“

„Osmojena! Ni je več — izginila, fuč.“ Zagrenjeno je gledal skozi okno.

Najina zakonska postelja se je začela nevarno tresti. Bilo mi je hudo neprijetno. Sunil sem Madge, naj se neha režati. Potem sem vstal in stopil k oknu. Purbeck je imel prav. Razen plevela je bilo vse drugo črno in uvelo.

To je bila ena najstrašnejših nedelj, kar jih pomnim. Začela se je s tem, da sem si pri jutranji telovadbi zvil prst na nogi, Madge pa se je tako očitno zabavala, da sva se sprla. Potem celo večnost ni bilo zajtrka — najbrž je bil kriv, slutim, presneti štedilnik. Potem je začelo deževati, lilo je kot iz škafa, ves dan. No, mi smo vneto igrali bridge, toda ves čas sem moral misliti na televizor in kako prijetno bi bilo, če bi lahko gledal večerne serije. Razen tega je bil Purbeck razmišljen. Mislil je samo na svojo trato in na golf. „Saj, kaj bi pa človek drugega pričakoval v Walesu,“ je renčal, „zame je zdaj vsega konec. Jasno je, da bo klubski mojster mladi Carruthers.“

Streha očitno ni kljubovala dežju, vsekakor je kapljalo s stropa. Petrolejka se je kadila kot tovarniški dimnik. Nenadoma mi je Purbeck rekel: „Ti, kaj meniš, ali bi kje pri domačinih našel primerno trato, na kateri bi...?“

In tedaj mu je Gwen vskočila v besedo, pomislite, plaha Gwen! „Henry, če samo še enkrat, enkrat samkrat začneš govoriti o tem, se odpeljem!“

Mislil sem, da bodo Purbecku oči izskočile. In potem je rekel — pri-

Tako pravijo

● Ženske mislijo s srcem, pa storijo pri tem manj napak kakor moški, ki opravljajo to z glavo.

● Ženska je dragoceno glasbilo: ljubezen je tok, moški pa umetnik.

● Če ti zavežejo jezik, tudi jesti ne moreš.

● Tistim, ki ni dano, da bi iztegnili svoj jezik, imajo to možnost [vsaj] ob smrti — če se obesijo.

znati moram, da sem ga neskončno občudoval: „Le mirno, čisto mirno, Gwen. Gosta imava. No, kako je — kdo deli?“

„Ravno zdaj je na televiziji Margaret,“ sem zavzdihnil, da bi spreminil pogovor. Tedaj pa sem mimogrede ošinil Madge in umolknil. Sedela je negibno in občudujoče gledala Gwen. Če ne bi zvenelo trapasto, bi rekel: skoraj zavistno.

Naslednje jutro nama je Purbeck spet prinesel čaj v sobo. „Nekaj strašnega se je zgodilo,“ je mračno zamrmral.

„Samo ne reci, da so miši zgizle karte za bridge,“ je zinila Madge. „Še mnogo huje,“ je rekel Purbeck. „Gwen je odšla. Izginila. Z mlekerskim tovrnjakom. Samo listek je pustila.“

„Tega ne morem verjeti,“ sem rekel.

„Tudi jaz ne. Nepojmljivo. Znorela je.“

„Si ji že spet govoril o trati?“ je vprašala Madge.

„No ja, saj nisem mogel celo večnost spati. Zbudil sem jo — ampak samo enkrat — ker sem hotel zvedeti, kako dolgo traja, da trava zraste, če jo na novo poseješ.“ Na pragu je obstal. „Vidva najbrž tudi ne vesta, kako se bridge v troje vsaj za silo dostojno igra?“ Potem je odšel.

„Ubogi Purbeck,“ sem rekel svoji ženi. „Gwen je res znorela. Toda zdi se mi, da sta v prepiru zmeraj kriva dva. In v tem primeru mi je jasno kot beli dan, kje tiči zajec. Purbeck je imeniten dečko. Samo smisla za humor nima.“

Madge me je čudno pogledala. „No, da, saj je vseeno,“ sem nadaljeval. „Še sreča, da si ti tukaj, stara. Drugače bi midva uboga moška umrla od lakote, kajne?“ Prepričan sem, da v takih situacijah nekaj vedrih besed napravi čudež.

„Da, ljubček,“ je rekla Madge.

„No, potem se pobrigaj za zajtrk, medtem ko bom telovadil in se oblek,“ sem rekel.

Madge se je podvzivala. Ko sem končal s svojimi jutranjimi opravili, sem šel k Purbecku v jedilnico. Bil je čisto strt, revež.

„Ob pamet je,“ je vedno znova mrmral predse. Človeku se je zares lahko smilil. Navzlic temu se mi je vse skupaj zdelo tudi nekoliko smešno.

Čakala sva. Čez čas je menil Purbeck: „Nekam dolgo se mota okrog štedilnika.“

Še sva čakala. Potem je Purbeck postal nestrpen: „Počasi postajam lačen.“

„Pojdiva pogledat v kuhinjo,“ sem rekel, „in pogledaj, kaj počne ta moja ženska.“

Kuhinja je bila prazna. Na mrzlem črnem štedilniku je ležal listek: „Zdaj bosta pač morala igrati črnega Petra, Madge.“

Spogledala sva se. Slednjič se je Purbeck izprsil in živahno začel: „Ne zameri, stari — toda povedati ti moram, zakaj je do tega prišlo. Ti pač nimaš smisla za humor, to je vse.“

Na srečo sem imel še toliko smisla, da sem se glasno zasmejal. To pravi meni — prav ta Purbeck! Samo, da pripetljaj pravzaprav ni bil smešen. Zakaj bilo mi je jasno kot beli dan, da je uboga stara Madge znorela.

Športni vestnik

SREČANJE ŠPORTNIH NOVINARJEV

Minuli teden so se v Radencih v Sloveniji srečali športni novinarji Koroške in Slovenije. Športni novinarji so se pomerili v keglanju, nogometu, tenisu in plavanju. Koroški novinarji so se tokrat odrezali boljše kakor pred letom dni, ko je bilo srečanje v Celovcu in ob Vrbskem jezeru. Lanskega poraza sicer niso mogli izenačiti, vendar se jim je letos uspelo revanžirati vsaj v nogometu in plavanju.

Najbolj zagrižen je bil boj na nogometnem igrišču, kjer so zmagali Korošci z 1:0. Zanimivo je bilo keglanje, kjer sta koroški moštvi zasedli tretje in zadnje mesto. Morada so bili koroški športni novinarji prav v tej športni panogi poraženi pod svojo vrednostjo, ker namreč niso imeli običajne krogle z luknjami. Pri posameznikih pa je v tolažbo Korošcev zasedel Anton Leikam prvo mesto z 219 keglji. Dobre so bile tudi igre na teniških igriščih, kjer so Slovenci zmagali z rezultatom 7:5. V plavanju so bili najboljši koroški novinarji, ki so zmagali v vseh treh disciplinah, dodali pa so še zmago v štafeti. Dve zmagi in dva poraza za vsako moštvo pričajo o lepem prijateljskem srečanju novinarjev iz Slovenije in Koroške.

Po športnih prireditvah, ki so se končale neodločeno, je izročil predsednik skupščine občine Gornja Radgona predsedniku kluba športnih novinarjev Koroške Ernestu Primoschu pokal za skupnega zmagovalca. (Pri neodločenem rezultatu vsekakor lepa gesta prireditelja). Ob koncu obiska je bila izražena želja po nadaljnjem sodelovanju in takih srečanjih. Koroški novinarji pa so poudarili, da je po gostoljubnosti, kot so je bili deležni v Sloveniji, zelo težka njihova naloga, organizirati enakovredno srečanje prihodnje leto na Koroškem.

10. MOTOCROSS V LAUNSDORFU

V nedeljo 3. oktobra bodo v Launsdorfu na znani motociklistični progi ponovno drveli težki motorji in znani dirkači, ki se bodo pomerili v dirki čez drn in strn. Mednarodna prireditev, ki je žela že veliko priznanj, bo stala letos ponovno v znamenju tekmovanja za svetovno prvenstvo motornih koles do 250 ccm. V okviru svetovnega prvenstva pa se bodo domačini, avstrijski dirkači, pomerili tudi za pokal Bären-Batterie.

Dirka v Launsdorfu je 12. in zadnja v okviru letošnjega svetovnega prvenstva v motocrossu v skupini do 250 ccm. Na startu bodo vsi znani motociklisti, katerim na čelu stoji večkratna svetovna prvaka Joel Robert iz Belgije in Heikki Mikkola iz Finske. Na stezi blizu Visoke Ojstrovce se bo v nedeljo pognalo v dir 40 dirkačev iz dvanajst držav. Število udeležencev bi lahko bilo še večje, po predpisih za svetovno prvenstvo pa lahko tekmuje največ 40 motornih vozil.

Ljubitelji motocrossa bodo v Launsdorfu lahko uživali ob vožnjah najboljših Belgijcev, Čehoslovakov, DANCEV, Fincev, Francozov, Jugoslovancev, Švedov, Švicarjev, Špancev, Rusov, Madžarov in Avstrijcev. Zanimivo je, da bo večina držav zastopana s kompletno motociklistično reprezentanco. V dirki za svetovno prvenstvo bo poleg tujih motornih firm, kot so Suzuki, Bultaco, CZ, Husquarna in KTM, zastopana tudi domača tovarna PUCH.

Velika senzacija Launsdorfa pa je vsekakor v tem, da bo Belgijo zastopal predčasni svetovni prvak letošnje sezone Joel Robert, ki je na lestevici nedosegljiv. Tudi iz Švedske so prijavljena zveneca imena, kot Olle Pettersson, Andersson in Stig. Zanimivi so poleg Rusov, Čehoslovakov in Fincev še dirkači iz Jugoslavije, katerim na čelu je vsepovsod znani Jože Zupin. Največ dirkačev v teku za svetovno prvenstvo pa bo stavila Avstrija (7 tekmovalcev), med katerimi so najboljši Siegfried Lerner, Manfred Klerr in Friedrich Schiechl.

Nedeljska prireditev se bo pričela ob 13.15 uri s štartom k dirki za pokal Bären-Batterie, ob 14. uri pa bo prvi tek dirke za svetovno prvenstvo do 250 ccm. Prireditve se bo končala ob približno 16.30, ko bodo podelili lovorike zmagovalcem. Vstopnina bo kakor vsako leto znašala 25 šilinov.

DOMAČI NOGOMET

Slovenski atletski klub je tudi v 6. tekmi za prvenstvo II. nogometnega razreda nadaljeval uspešno in premagal v Labotski dolini tamkajšnje moštvo St. Michael z rezultatom 4:2. S to zmago zasedajo slovenski študentje za moštvo iz Metlove in moštvo iz Žitare vasi tretje mesto in so le za eno točko slabši od prvega na lestevici.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec - Borovlje.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 - 6.30 - 8.00 - 10.00 - 13.00 17.00 - 19.00 - 20.00 - 22.00 - 23.00 - 24.00

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže - 5.30 Kmetijska oddaja - 5.33 Ljudske viže - 5.40 Jutranja opažanja - 5.43 Pisanje jutranje melodije - 6.00 Jutranja gimnastika - 6.35 Glasba in dobri nasveti - 6.45 Deželni razgled - 7.00 Glasbeni mozaik - 7.45 Lokalna poročila - 8.05 Godba na pihala - 8.15 Oddaja za ženo - 9.00 Za prijatelje stare glasbe - 10.05 Operetni koncert - 11.25 Oddaja za podeželje - 11.45 Za avtomobiliste - 13.05 Deželni razgledi - 13.30 Glasba po kosilu - 13.45 Slovenska oddaja - 15.30 Še vedno priljubljen - 16.15 Ženska oddaja - 18.10 Odmev časa - 18.40 Šport - 18.45 Note in beležke - 18.55 Lahko noč otrokom - 19.05 Pregled sporeda - 19.05 Zabeležite si - 19.35 Melodija in ritem - 20.05 Deželna poročila - 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 2. 10.: 5.05 Veselo zaigrano - 7.55 Naš hišni vrt - 8.07 Zvenec jutranji pozdrav - 10.00 Sprehod z glasbo - 11.00 Naša lepa domovina - 13.50 Za zbiralec znamk - 14.20 Kjer prepevajo, tam ostajamo - 15.30 Voščila - 17.10 Pisano sobotno popoldne - 18.00 Za delovno ženo - 18.40 Umetnostna in kulturna kritika - 19.40 Melodija in ritem - 20.10 Zlata doba srebrne operete - 21.30 Ljubljenci občinstva od nekdanj in danes: Hans Albers - 22.20 Plesna glasba.

Nedelja, 3. 10.: 6.10 Igra na orgle - 7.35 Vojaški koncert za nedeljsko jutro - 8.05 Kmetijska oddaja - 8.15 Kaj je novega - 9.45 Veliki nedeljski zabavni koncert - 10.30 Radijska pripovedka - 11.00 Dopoldanski koncert - 12.03 Za avtomobiliste - 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča - 13.45 Iz domovine - 14.30 Voščila - 16.00 Otroška oddaja - 16.30 Dunaj, melodija mesta - 17.05 Novi val - 18.00 Majhen večerni koncert - 18.30 Koroški portret - 18.45 Zborovsko petje - 19.00 Nedeljski šport - 19.30 Govori deželni glavar Sima - 19.40 Deželni razgledi - 20.10 Avstrijska rallye - 21.15 Zveneca Avstrija.

Ponedeljek, 4. 10.: 5.05 Ljudske viže - 9.00 Trgovci spreminjajo svet - 10.15 Severna Afrika in Sahara - 11.00 Ljudska glasba - 14.30 Knjižni kotiček - 14.45 Iz deželnega prosvetnega programa - 15.00 Iz štajerskega glasbenega življenja - 16.15 Za ženo: Pogovor z otrokom - 16.30 Otroška oddaja - 17.10 Zabavna oddaja - 18.05 Oddaja kmetijske zbornice - 18.45 Note in beležke - 19.35 Melodija in ritem - 20.10 Radijska igra - 21.30 Robert Stolz dirigira.

Torek, 5. 10.: 5.05 Ljudske viže - 9.00 Pripovedke iz Avstrije - 9.30 Vesele note - 10.15 Pešči živijo nevarno - 10.30 Vesele ob knjigah - 11.00 Ljudska glasba - 14.30 Predstavljamo - 14.45 Človek v množini, predavanje - 15.00 Pihalna parada - 16.15 Za ženo: Pogovor z otrokom - 16.30 Lovska latovščina - 17.10 Avstrijski o Avstriji - 18.05 Oddaja sindikalne zveze - 18.45 Note in beležke - 19.15 Na obisku pri koroških pihalnih godbah - 19.35 Melodija in ritem - 20.10 Orkestrski koncert - 21.30 Nenavadna doživetja.

Sreda, 6. 10.: 5.05 Ljudske viže - 9.00 Šolska oddaja - 9.30 Vesele note - 10.15 Zvenec pouk o instrumentih - 10.30 Avstrijski pripovedniki 20. stoletja - 11.00 Ljudska glasba - 14.30 Koroška pesem - 15.00 Štajerske orgle - 16.15 Za ženo: Pogovor z otrokom - 16.30 Operetni koncert - 17.10 V dunajski kavarni - 18.05 Oddaja industrije - 18.45 Note in beležke - 19.15 Jezik domovine - 19.35 Melodija in ritem - 20.10 Domovina Avstrija - 21.00 Za prijatelja planin - 21.15 Ljudska glasba.

Četrtek, 7. 10.: 5.05 Ljudske viže - 9.00 Humoreske in satire svetovne književnosti - 9.30 Vesele note - 10.00 Novo stanovanje - 10.15 Šolska tema meseca - 10.30 Zgodovinski profil Avstrije - 11.00 Ljudska glasba - 14.45 Zabeleženo na koroških cestah - 15.00 Iz štajerskega glasbenega ustvarjanja - 16.15 Za ženo: Pogovor z otrokom - 16.30 Otroška oddaja - 17.10 Operetne melodije - 17.50 Nova kazensko

pravo - 18.05 Oddaja obrtnega gospodarstva - 18.45 Note in beležke - 19.15 Dom in šola - 19.35 Melodija in ritem - 20.10 Lovska ura - 21.15 Iz domačega glasbenega ustvarjanja.

Petek, 8. 10.: 5.05 Ljudske viže - 9.00 Viharji nad deželo rumene zemlje - 9.30 Klavirska glasba - 10.30 Spoznanje ali zmota - 11.00 Ljudska glasba - 14.30 Nova knjige koroških založb - 14.45 Književnost iz štajerske - 15.00 Zborovska glasba - 16.15 Žena v kmetijstvu - 17.10 Glasba za konec tedna - 18.05 Oddaja delavske zbornice - 19.15 Zabavno iz umetniške postilje - 19.35 Melodija in ritem - 20.10 Kar radi poslušamo - 22.20 Pogled k sosedu.

Slovenske oddaje

Sobota, 2. 10.: 9.00 Za jugoslovanske delavce v Avstriji - Od pesmi do pesmi, od srca do srca - 14.00 Po lovčevih slezah.

Nedelja, 3. 10.: 7.00 Duhovni nagovor - S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 4. 10.: 13.45 Informacije - Obiskali smo: Okrajno glavarstvo Velikovec.

Torek, 5. 10.: 13.45 Informacije - Vesele harmonike - Koroški kulturni pregled.

Sreda, 6. 10.: 13.45 Informacije - Za naše mlade poslušalce - Mladina poje.

Četrtek, 7. 10.: 13.45 Informacije - Tomaž Linhart: Županova Micka.

Petek, 8. 10.: 13.45 Informacije - Koroški zbori.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 - 5.00 - 7.00 - 8.00 - 9.00 - 11.00 - 12.00 - 13.00 - 14.00 - 17.00 - 18.00 - 22.00 - 23.00 - 24.00

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro - 5.30 Dones za vas - 5.45 Informativna oddaja - 6.00 Jutranja kronika - 6.30 Informativna oddaja - 7.25 Pregled sporeda - 7.45 Informativna oddaja - 10.00 Dones popoldne - 10.15 Pri vas doma - 11.00 Turistični napotki za tujce goste - 12.00 Na današnji dan - 12.30 Kmetijski nasveti - 13.15 Obvestila in zabavna glasba - 13.30 Priporočajo vam - 15.00 Dogodki in odmevi - 16.00 Vsak dan za vas - 18.00 Aktualnosti doma in v svetu - 19.00 Lahko noč otroci - 19.10 Obvestila - 19.30 Radijski dnevnik - 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 2. 10.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Pionirski tednik - 9.35 Pihalni orkester RTV Ljubljana - 12.10 Emil Adamič-Kruno Cipci: Otroška sulta - 12.40 Po domače z domačimi vižami - 14.10 Vesela godala - 14.30 Pojo solisti ljubljanske opere - 15.40 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov - 16.40 Dobimo se ob isti uri - 17.10 Gremo v kino - 17.50 Klavir v ritmu - 18.15 Odmevi iz Španije - 18.45 S knjižnega trga - 19.15 Ansambel Lojzeta Slaka - 20.30 Zabavna radijska igra - 22.20 Oddaja za naše izseljence - 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 3. 10.: 6.50 Dones za vas - 7.30 Za kmetijske proizvajalce - 8.05 Zvezdica zaspanka, radijska igra za otroke - 9.45 Orkestralne skladbe za mladino - 9.05 Srečanje v studiu 14 - 10.05 Še pom-

RADENSKA DRUGA V EVROPI

Pod zgornjim naslovom smo v zadnji številki našega lista poročali o novih pridobitvah znanega zdravilišča Radenska. Pri tem se nam je vrnila neljuba pomota, ki jo radevolje popravljamo:

Zmogljivost nove polnilnice v Boračevi znaša, kakor smo pravilno zapisali, 20.000 steklenic, toda ne na dan, marveč na uro.

20.15 Zadnja bitka cesarja Karla - 21.45 Civilizacija - 22.35 Čas v sliki.

Petek, 8. 10.: 10.00 Šolska oddaja - 10.30 Zvok iz Človekove roke - 11.30 Španski vrtnar, film - 18.00 Orientacija - 18.20 Otrokom za lahko noč - 18.25 Slike iz Avstrije - 18.41 Oddaja zvezne gospodarske zbornice - 18.50 Kamor nas veter potegne - 19.16 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Kadar oče s sinom - 21.15 Avstrijski v Južni Ameriki - 22.15 Čas v sliki - 22.30 Ob koncu tedna na poti.

Avstrija 2

Sobota, 2. 10.: 18.30 Aktualni dogodki - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Nürnberška obsodba - 23.15 Čas v sliki.

Nedelja, 3. 10.: 18.30 Iz moje knjižnice - 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna - 19.30 Iz sveta, v katerem živimo - 20.00 Smučarska gimnastika - 20.15 Giselle, romantični balet - 21.45 Teleprezipe.

Ponedeljek, 4. 10.: 18.30 Kaj morem postati - 19.00 Konflikt in sprememba - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Kontra - 21.20 Dve enodejanki - 22.10 Teleprezipe.

Torek, 5. 10.: 18.30 Ameriško življenje in literatura - 19.00 Neznani "Jaz" - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Z dežnikom, očarljivostjo in melono - 21.00 James Bond ne sme umreti - 21.50 Teleprezipe.

Sreda, 6. 10.: 18.30 Komentar k dogodkom - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Goldie Hawn-Show - 21.00 Zlati okov - 22.30 Teleprezipe.

Četrtek, 7. 10.: 18.30 Zvok iz človeške roke - 19.00 Muzikant božji - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Ne hodi približ k vodi, film - 21.55 Teleprezipe.

Petek, 8. 10.: 18.30 Obisk na razstavi - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Ob koncu tedna na poti - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Harlem-gledališče, film - 21.15 Teleprezipe.

S SADNIMI DREYESCI IN GRMIČI DREYESNICE

Marko Polzer

VAZAR

PRI ŠT. VIDU V PODJUNI

so vsi zadovoljni!

nite lovriši - 10.25 Pesmi borbe in dela - 10.45 Voščila - 13.30 Nedeljska reportaža - 13.50 Z domačimi ansambli - 14.05 Slovenske narodne in različnih izvedbah - 14.30 Humoreska tedna - 14.50 Orgle v ritmu - 15.05 Za razvedrilo - 15.30 Nedeljsko športno popoldne - 17.30 Ko bi padli oživel, radijska igra - 18.01 Melodije za razvedrilo - 19.15 Glasbene razglednice - 20.00 Zabavno glasbena oddaja - 22.20 Plesna glasba - 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 4. 10.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb - 9.20 Pesmice za najmlajše - 9.30 Lahka glasba - 12.10 Iz domače simfonične zakladnice - 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru - 14.10 Melodije slovenskih skladateljev - 14.35 Voščila - 15.40 Poje zbor "France Prešeren" iz Celja - 17.10 Ponedeljkovo glasbena popoldne - 18.35 Kitara v ritmu - 18.45 Kulturni globus - 19.15 Z ansambлом Franca Flareta - 20.00 Iz opere "Kapelnik" - 20.55 Od melodije do melodije - 22.15 Za ljubitelje jazz - 23.05 Mile Klopčič: Indija Koromandija - 23.15 Slovenski pevci zabavne glasbe.

Torek, 5. 10.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Naši kraji in ljudje - 9.20 Z ansambлом Mojmir Sepeta - 12.10 Iz Koroške opere "Črne maske" - 12.40 Vedri zvoki z domačimi ansambli - 14.10 Koroški akademski orkester - 14.40 Mladinska oddaja - 15.40 Sopranistka Vanda Gerlovič - 17.10 Popoldanski simfonični koncert - 18.15 V tork nasvidenje - 18.45 Igra zabavnih orkester RTV Ljubljana - 19.15 Z ansambлом štirje kovači - 20.00 Prodajalna melodij - 20.30 Radijska igra - 21.17 Koncert lahke glasbe jugoslovanskih avtorjev - 22.15 Najlepše melodije iz violinskih repertoarja - 23.15 Revija slovenskih avtorjev zabavne glasbe.

Sreda, 6. 10.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Operna matineja - 9.05 Kaj vam pripoveduje glasba - 9.20 Ob lahki glasi - 9.40 Pesmi na stara ljudska besedila - 12.10 Domače pesmice iz solistične glasbe - 12.40 Od vasi do vasi z narodno zabavnimi ansambli - 14.10 Melodije Mojmir Sepeta in Jožeta Privška - 14.35 Voščila - 15.40 Iz opusa starejših hrvaških skladateljev - 17.10 Simfonični orkester berlinskih filharmonikov - 18.15 Iščejo popevko poletja - 19.15 Glasbene razglednice - 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana - 21.30 Z velikimi zabavnimi orkestri - 22.15 S festivalov jazz - 23.15 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe.

Četrtek, 7. 10.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Radijska šola - 9.35 Melodije slovenskih avtorjev z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana - 12.10 Iz Boltove opere "Metistofeles" - 12.40 Čez polja in potoke - 14.10 Lahka glasba za razvedrilo - 15.40 Ruske narodne pesmi - 17.20 Koncert po željah poslušalcev - 18.30 Z ansambлом Silva Štingla - 18.45 Naš podlistek - 19.15 Z ansambлом Jožeta Privška - 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov - 21.00 Literarni tokovi sedmih desetletij - 22.15 Iz sodobne makedonske simfonične literature - 23.15 Iz albuma izvajalcev jazz - 23.40 Godala za lahko noč.

Petek, 8. 10.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Operna matineja - 9.05 Radijska šola - 9.35 Popevke s slovenskih festivalov - 12.10 Glasbene pripovedi Marijana Lipovška - 12.40 Angleške pihalne godbe - 14.10 Majhen koncert lahke glasbe - 14.35 Voščila - 15.30 Napotki za turiste - 16.40 Festivalski orkester belgijskega radia - 17.10 Človek in zdravje - 17.20 Operni koncert - 18.15 Glasbeni vsakdan - 19.15 Z ansambлом Ota Roma - 20.00 Poje zbor Dunajske akademije - 20.30 "Top-pops 13" - 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih - 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih - 23.15 Jazz.

Jugoslavija

Nedelja, 3. 10.: 8.55 Madžarski pregled - 9.30 Po domače - 10.00 Kmetijska oddaja - 10.45 Mozaik - 10.50 Otroška matineja - 11.40 Mestece Peyton - 17.45 Najljubši učenec, ameriški film - 20.00 Dnevnik - 20.35 Humoriistična oddaja - 21.25 Videofon - 21.40 Športni pregled - 22.10 Poročila.

Ponedeljek, 4. 10.: 9.05 Odprta univerza - 9.35 Šolska oddaja - 11.00 Osnove splošne izobrazbe - 14.45 Šolska oddaja - 16.55 Madžarski pregled - 17.15 Šahovski komentar - 17.45 Ključne dogodivščine - 18.15 Obzornik - 18.30 Od zore do mraka - 19.00 Mozaik - 20.00 Dnevnik - 20.55 Strah v otroških očeh; Otok v Vietnamu - 21.30 Igor Torkar: Pisana žoga - 22.40 Poročila.

Torek, 5. 10.: 9.35 Šolska oddaja - 11.00 Osnove splošne izobrazbe - 14.45 Šolska oddaja - 15.55 Vrtec - 16.45 Madžarski pregled - 17.45 Carodejev klobuk - 18.00 Risanec - 18.10 Obzornik - 18.25 Obzornik - 18.25 Mozaik - 18.30 Radost Evrope, prenos otroške prireditve - 19.30 Lepotne maske in make up - 20.00 Dnevnik - 21.40 Začetek, sovjetski film - 23.05 Poročila.

Sreda, 6. 10.: 8.15 Šolska oddaja - 16.45 Madžarski pregled - 17.05 Šahovski komentar - 17.40 Erazem in potepuh - 18.15 Obzornik - 18.30 Zabavno glasbena oddaja - 19.00 Mozaik - 19.05 Na sedmi stezi - 19.30 Naš ekran - 20.00 Dnevnik - 20.55 Drabosnjak: Igra o izgubljenem sinu - 22.35 Naš vsakdan - 23.10 Poročila.

Četrtek, 7. 10.: 9.35 Šolska oddaja - 14.45 Šolska oddaja - 16.10 Osnove splošne izobrazbe - 17.15 Madžarski pregled - 17.50 Bili smo v vesolju - 18.15 Obzornik - 18.30 Svet, v katerem živimo - 19.00 Mozaik - 19.05 Enkrat v tednu - 19.20 Vse življenje v letu dni - 20.00 Dnevnik - 21.10 Četrtekovi razgledi - 22.10 Maupassantove novele - 22.35 Poročila.

Petek, 8. 10.: 9.30 Šolska oddaja - 14.40 Šolska oddaja - 16.30 Carovnik iz Oza, mladinska igra - 17.25 Obzornik - 17.40 Mestece Peyton - 20.00 Dnevnik - 20.50 Marlene Dietrich v filmu "Plavi angel" - 22.20 Kar bo pa bo, quiz - 23.30 Poročila.